

**ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ**

1. Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος

Η θρησκευτική εκπαίδευση των μαθητών, όπως αναγνωρίζεται και διεθνώς, συνιστά όρο της ηθικής και πνευματικής τους ανάπτυξης και έχει ύψιστη κοινωνική σημασία. Χωρίς να παραγνωρίζεται το γεγονός πως η θρησκευτική εκπαίδευση των παιδιών πραγματοποιείται και στο πλαίσιο άλλων θεσμών (οικογένεια, Εκκλησία), η παροχή της στο σχολικό περιβάλλον λειτουργεί συμπληρωματικά και συντελεί στην ολοκληρωμένη μόρφωσή τους. Το μάθημα των Θρησκευτικών (ΜτΘ) είναι ενταγμένο στην παρεχόμενη από την πολιτεία εκπαίδευση υπηρετώντας τους γενικούς σκοπούς της παιδείας, όπως αυτοί ορίζονται από το Σύνταγμα και τους Νόμους.

Στην εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση μελετάται ο Χριστιανισμός ως βιβλική ιστορία και βιβλικός λόγος, ως ορθόδοξη χριστιανική παράδοση, ως πολιτιστική έκφραση, ως πορεία μέσα στην ιστορία, ως αναζήτηση της αλήθειας και ως σύγχρονη παρουσία μέσα στον κόσμο. Υπάρχουν επίσης κάποιες πληροφορίες για τις άλλες Ομολογίες, καθώς και για τον Ιουδαϊσμό και το Ισλάμ, με την προοπτική να ασχοληθούν μ' αυτά οι μαθητές εκτενέστερα στο Λύκειο.

Στο Νηπιαγωγείο και στις δύο τάξεις του Δημοτικού (Α' και Β'), όπου απουσιάζει από το Ωρολόγιο Πρόγραμμα το μάθημα των Θρησκευτικών, στο πλαίσιο της ανάπτυξης της θρησκευτικής συνείδησης του παιδιού, μπορεί να λαμβάνονται θέματα και αφορμές από το μάθημα της «Μελέτης του Περιβάλλοντος». Το μάθημα αυτό μπορεί να συνδεθεί με τη θρησκευτική αγωγή, αφού οι σκοποί του αναφέρονται στην ανάπτυξη της προσωπικότητας, στην καλλιέργεια οικουμενικών και πανανθρώπινων αξιών και στην ανάπτυξη της ελληνικής μας ταυτότητας και συνείδησης με βάση την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Ο σκοπός της διδασκαλίας του ΜτΘ εντάσσεται στο γενικό σκοπό της εκπαίδευσης, δηλαδή στη διαμόρφωση ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών. Ειδικότερα η διδασκαλία του ΜτΘ συμβάλλει:

Στην απόκτηση γνώσεων γύρω από τη χριστιανική πίστη και την Ορθόδοξη χριστιανική παράδοση

Στην ανάπτυξη θρησκευτικής συνείδησης

Στην προβολή της ορθόδοξης πνευματικότητας ως ατομικού και συλλογικού βιώματος

Στην κατανόηση της χριστιανικής πίστης ως μέσου νοηματοδότησης του κόσμου και της ζωής

Στην παροχή ευκαιριών στους μαθητές για θρησκευτικό προβληματισμό και στοχασμό

Στην κριτική επεξεργασία των θρησκευτικών παραδοχών, αξιών, στάσεων

Στη διερεύνηση του ρόλου που έπαιξε και παίζει ο Χριστιανισμός στον πολιτισμό και την ιστορία της Ελλάδας και της Ευρώπης

Στην κατανόηση της θρησκείας ως παράγοντα που συντελεί στην ανάπτυξη του πολιτισμού και της πνευματικής ζωής

Στην επίγνωση της ύπαρξης διαφορετικών εκφράσεων της θρησκευτικότητας

Στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων και των μεγάλων σύγχρονων διλημμάτων

Στην ανάπτυξη ανεξάρτητης σκέψης και ελεύθερης έκφρασης

Στην αξιολόγηση του Χριστιανισμού ως παράγοντα βελτίωσης της ζωής των ανθρώπων

2. Άξονες, Γενικοί στόχοι, Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης

Ι. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Τάξη	Άξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης
Γ	Ο Θεός στη ζωή μας		
	<i>Ο Θεός είναι μαζί μας</i>	Οι μαθητές επιδιώκεται: Να γνωρίσουν ότι ο Θεός αγαπά τον άνθρωπο και τον κόσμο, συνοδεύει, αγιάζει και ευλογεί τη ζωή.	Παράδοση, Πολιτισμός
	<i>Το δώρο της ζωής</i>	Να αντιληφθούν ότι ο κόσμος είναι ένα θαυμαστό δημιούργημα του Θεού, το οποίο οι άνθρωποι απολαμβάνουν και ευγνωμονούν τον Θεό γι' αυτό. Να πληροφορηθούν ότι ο Θεός είναι στοργικός Πατέρας και φροντίζει όλα τα πλάσματά του.	Άτομο-κοινωνία-κοινότητα, Οργάνωση, Σύστημα, Αλληλεπίδραση, Ομοιότητα-Διαφορά, Συλλογικότητα
	<i>Η ζωή θέλει αγάπη και προσπάθεια</i>	Να αναγνωρίσουν ότι ο Θεός τίμησε τον άνθρωπο, με τα χαρίσματα που τον προίκισε, περισσότερο απ' όλα τα δημιουργήματα και τον κατέστησε συνεργάτη του. Να αντιληφθούν ότι ο Θεός συνοδεύει τον άνθρωπο στον αγώνα για επιβίωση και βελτίωση της ζωής και τον καλεί στην Εκκλησία για να βρει καταφύγιο και ειρήνη.	Ισότητα, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Επικοινωνία, Οργάνωση

<i>Με το Χριστό αλλάζει η ζωή</i>	<p>Να γνωρίσουν ότι στο πρόσωπο της Παναγίας εκπληρώνονται οι προφητείες για τον ερχομό του Χριστού, ελευθερωτή του κόσμου.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι η γέννηση του Χριστού αποτελεί έμπρακτη απόδειξη της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο και αρχή μιας νέας πορείας για τον κόσμο.</p>	Πολιτισμός, Παράδοση
<i>Η χαρά για τη ζωή</i>	<p>Να γνωρίσουν ότι οι γιορτές που αναφέρονται στον Χριστό και στους Αγίους σφραγίζουν την προσωπική, οικογενειακή, ενοριακή και σχολική ζωή και δημιουργούν κοινωνικότητα και ευφροσύνη.</p> <p>Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα των Μυστηρίων του Βαπτίσματος και της Θείας Κοινωνίας.</p>	Πολιτισμός, Χώρος-χρόνος, Επικοινωνία, Συλλογικότητα
<i>Η ζωή με τους γύρω μας</i>	<p>Να γνωρίσουν τους όρους και τη σημασία της συμβίωσης μέσα από τη συμμετοχή στη ζωή της Εκκλησίας.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι η αγάπη πρέπει να εκδηλώνεται προς όλους τους ανθρώπους.</p>	Οργάνωση, Ισότητα, Αλληλεπίδραση, Ομοιότητα-Διαφορά, Συλλογικότητα, Άτομο-κοινωνία
<i>Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού</i>	<p>Να γνωρίσουν ότι στη ζωή το καλό και το κακό εκφράζονται με ποικίλους τρόπους και ότι τα Πάθη του Χριστού συνιστούν αποκορύφωση της έκφρασης του κακού, αλλά και μεγαλείο της θυσίας για το καλό.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι η Ανάσταση του Χριστού αποτελεί κορυφαίο γεγονός της ζωής και της δράσης του και ότι το Πάσχα είναι η πιο μεγάλη γιορτή της Ορθοδοξίας και του λαού μας.</p>	Πολιτισμός, Παράδοση, Χώρος-χρόνος
<i>Γιορτές μετά το Πάσχα</i>	Να γνωρίσουν το γεγονός της Ανάληψης και τις γιορτές μετά το Πάσχα.	Χώρος-χρόνος, Πολιτισμός, Παράδοση
Δ	Η πορεία μας στη ζωή	
<i>Το ξεκίνημα</i>	<p>Να αναγνωρίσουν έννοιες, παραστάσεις και αρχές που διέπουν την πνευματική πορεία του χριστιανού.</p> <p>Να γνωρίσουν το σκοπό, τον τρόπο, τα μέσα και τους κανόνες της πορείας του χριστιανού.</p>	Χώρος-χρόνος, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ισότητα-Νόμος, Αλληλεπίδραση, Άτομο-Κοινωνία
<i>Αυτοί που έδειξαν και βάδισαν τον δρόμο</i>	<p>Να γνωρίσουν στιγμιότυπα και στοιχεία από τη ζωή των προφητών που βάδισαν τον ορθό δρόμο.</p> <p>Να κατανοήσουν τη σημασία που έχει για τη ζωή ο λόγος του Χριστού: «Εγώ είμαι η οδός», και ότι το Ευαγγέλιο αποτελεί πυξίδα στην πνευματική πορεία.</p> <p>Να αντιληφθούν, μέσα από τη σχέση του Χριστού με τους ανθρώπους, το ενδιαφέρον και τη φροντίδα του Χριστού για όσους υποφέρουν.</p>	Παράδοση, Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ισότητα-Νόμος, Επικοινωνία
<i>Νέος δρόμος, καινούργια ζωή</i>	<p>Να κατανοήσουν ότι το Άγιο Πνεύμα φωτίζει, ενώνει και οδηγεί τους ανθρώπους στην καινούργια τους πορεία.</p> <p>Να πληροφορηθούν και να εκτιμήσουν τον τρόπο ζωής των πιστών στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες.</p> <p>Να γνωρίσουν τους αγίους που μιμήθηκαν τη ζωή του Χριστού.</p>	Παράδοση, Πολιτισμός, Χώρος-Χρόνος, Οργάνωση, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση
<i>Συνεχίζουμε τον δρόμο όλοι μαζί</i>	<p>Να εκτιμήσουν ότι ο Ναός είναι το ζωτικό κέντρο συνάντησης των πιστών.</p> <p>Να γνωρίσουν για την ιστορία, την τέχνη, τη ζωή των μοναστηριών και τον ορθό τρόπο τέλεσης της Θ. Λατρείας.</p>	Χώρος-Χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Συλλογικότητα
<i>Στην πορεία ξεπερνάμε τα εμπόδια</i>	<p>Να αντιληφθούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζει ο πιστός στην πορεία του.</p> <p>Να γνωρίσουν τους κατάλληλους χειρισμούς για την αντιμετώπιση των αποκλίσεων από το δρόμο του Θεού.</p>	Επικοινωνία, Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξάρτηση, Άτομο-Κοινωνία
<i>Η Εκκλησία πορεύεται σε όλον τον κόσμο</i>	Να κατανοήσουν τη σημασία της ιεραποστολής, του σκοπού και της δράσης των ιεραποστόλων.	Κοινωνία-Κοινότητα, Οργάνωση, Πολιτισμός, Αλληλεπίδραση

	<i>Επίκαιροι εορταστικοί σταθμοί</i>	Να γνωρίσουν τους σημαντικούς εορταστικούς σταθμούς και γεγονότα από το εορτολόγιο της Εκκλησίας και να αρχίσουν να τα βιώνουν.	Παράδοση, Πολιτισμός
Ε	Στη ζωή χρειάζονται αγώνες		
	<i>Οι αγώνες στη ζωή μας</i>	Να γνωρίσουν τις Δέκα Εντολές και να αντιληφθούν ότι η τήρηση των θείων εντολών δίνει νόημα στη ζωή και θάρρος για αντιμετώπιση των δυσκολιών και συνέχιση του αγώνα. Να εκτιμήσουν την κοινοβιακή ζωή των πρώτων χριστιανών και να κατανοήσουν ότι η μετοχή όλων στα αγαθά της ζωής, που έδωσε ο Θεός, κάνει τη ζωή πιο ανθρώπινη.	Χώρος-Χρόνος, Σύγκρουση-Μεταβολή, Επικοινωνία, Αλληλεπίδραση, Άτομο-Κοινωνία, Ισότητα, Οργάνωση, Συλλογικότητα
	<i>Αγωνιστές και Μάρτυρες</i>	Να αντιληφθούν ότι ο αγώνας του Χριστού συνεχίζεται στην Εκκλησία με τους Αποστόλους, τους Μάρτυρες, τους Αγίους και όλους τους χριστιανούς μέχρι σήμερα.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Συλλογικότητα, Άτομο-Κοινωνία
	<i>Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας</i>	Να γνωρίσουν ότι η συνάντηση με τον Χριστό μπορεί να αλλάξει ριζικά τον τρόπο ζωής του αλλοτριωμένου ανθρώπου, αρκεί να έχει ανοιχτή την καρδιά του και να μετανοήσει.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Άτομο-Κοινωνία
	<i>Δημιουργώντας έναν όμορφο κόσμο</i>	Να αντιληφθούν ότι οι χριστιανοί αγωνίζονται όχι μόνο για την προσωπική τους αλλαγή, αλλά και για τη μεταμόρφωση όλου του κόσμου.	Παράδοση, Πολιτισμός, Χώρος-χρόνος
	<i>Αγώνας για έναν κόσμο ανθρωπινότερο</i>	Να εκτιμήσουν την αδελφούνη, την ειρήνη και το σεβασμό του περιβάλλοντος ως αξίες της ορθόδοξης παράδοσης. Να κατανοήσουν ότι είναι ευθύνη των σημερινών χριστιανών να ενδιαφέρονται και να αγωνίζονται καθημερινά για να γίνει πραγματικότητα ο καινούργιος κόσμος του Θεού.	Παράδοση, Πολιτισμός, Επικοινωνία, Ισότητα, Αλληλεπίδραση, Άτομο-κοινωνία, Οργάνωση
	<i>Επίκαιρα</i>	Να γνωρίσουν τους εορταστικούς σταθμούς της Εκκλησίας που ανεφοδιάζουν και ενισχύουν τους πιστούς στον καθημερινό αγώνα της ζωής (γιορτές αγίων, περίοδοι άσκησης και προετοιμασίας, τελετές).	Παράδοση, Πολιτισμός, Σύγκρουση-Μεταβολή
ΣΤ	Αναζητώντας την αλήθεια στη ζωή μας		
	<i>Η αναζήτηση και η φανέρωση της αλήθειας</i>	Να συνειδητοποιήσουν ότι ο κάθε άνθρωπος στη ζωή του αναζητά την αλήθεια για τα βασικά ζητήματα της ζωής (γέννηση, ασθένεια, ανθρώπινη αδυναμία στα φυσικά φαινόμενα, θάνατος).	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Η αλήθεια καταγράφεται</i>	Να κατανοήσουν ότι το Ευαγγέλιο, με την περιγραφή της ζωής, του έργου και του προσώπου του Χριστού, είναι πρωταρχική και κορυφαία πηγή της αλήθειας για τη ζωή. Να γνωρίσουν ότι οι Ψαλμοί εκφράζουν την αλήθεια για τον Θεό και αποτελούν συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους Ιουδαίους και τους Χριστιανούς.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Αλήθειες που διδάξε ο Χριστός</i>	Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Βασιλείας του Θεού μέσα από τις παραβολές και τους Μακαρισμούς.	Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ομοιότητα-Διαφορά, Άτομο-κοινωνία
	<i>Ποιος αγρυπνά για την αλήθεια</i>	Να γνωρίσουν για την ίδρυση και τη σύσταση του σώματος της Εκκλησίας, η οποία διαφυλάσσει την αλήθεια που παρέδωσε ο Χριστός. Να αντιληφθούν ότι τα σχίσματα τραυματίζουν την ενότητα των χριστιανών και οι αιρέσεις νοθεύουν την αλήθεια.	Παράδοση, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Οργάνωση, Επικοινωνία, Σύγκρουση-Μεταβολή
	<i>Ζώντας μαζί την αλήθεια</i>	Να αντιληφθούν ότι μετέχοντας στη ζωή της εκκλησιαστικής κοινότητας (στα μυστήρια, στη λατρεία της) αποκτά κανείς γνώση της αλήθειας και βαθύτερες σχέσεις με τα υπόλοιπα χριστιανικά μέλη. Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά της Ορθοδοξίας και τα γνωρίσματα άλλων Ομολογιών και Θρησκειών.	Χώρος-χρόνος, Πολιτισμός, Παράδοση, Διαφορά

	<i>Επίκαιρα</i>	Να γνωρίσουν, μέσα από το εορτολόγιο της Εκκλησίας και τον λατρευτικό της πλούτο, άγιες μορφές και πρότυπα βίου.	Πολιτισμός, Συλλογικότητα, Ισότητα
--	-----------------	--	--

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Τάξη	Άξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές θεμελιώδεις έννοιες διαθεματικής προσέγγισης
A	<i>Η Αγία Γραφή. Το βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης</i>	Να αντιληφθούν την αξία μελέτης της Αγίας Γραφής. Να γνωρίσουν τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης, τους συγγραφείς, τον κόσμο της και τη θέση της στη ζωή της Εκκλησίας.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Η εποχή των Πατριαρχών: Από τον πολυθεϊσμό στην πίστη σε ένα Θεό</i>	Να πληροφορηθούν για την κλήση του Θεού προς τον Αβραάμ και για την εποχή των Πατριαρχών.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση-Πολιτισμός, Οργάνωση, Επικοινωνία
	<i>Η Εξόδος: Ο Θεός ελευθερώνει τον λαό και τον καθοδηγεί</i>	Να γνωρίσουν για την Αποκάλυψη του Θεού στον Μωυσή. Να πληροφορηθούν για τα γεγονότα της Εξόδου του Ισραηλιτικού λαού από την Αίγυπτο και την πορεία του στην έρημο.	Χώρος-χρόνος, Σύγκρουση-Μεταβολή, Οργάνωση, Ισότητα, Νόμος, Μετανάστευση
	<i>Ο λαός οργανώνεται έχοντας ως κέντρο της ζωής του τον Θεό</i>	Να γνωρίσουν για την εγκατάσταση του Ισραηλιτικού λαού στη γη της επαγγελίας, τη ζωή του, τους αγώνες του με τους γειτονικούς λαούς και το ρόλο των Κριτών.	Χώρος-χρόνος, Σύγκρουση-Μεταβολή, Οργάνωση, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Ο λαός σε σύγχυση: Η φωνή των Προφητών κραυγή αφύπνισης</i>	Να γνωρίσουν για την κλήση και τη δράση των μεγάλων προφητών (8ος – 7ος π.Χ. αι.).	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Πολιτισμός
	<i>Η ζωή μετά την επιστροφή από την αιχμαλωσία ως τις παραμονές του ερχομού του Μεσσία</i>	Να κατανοήσουν το περιεχόμενο των διηγήσεων της Γένεσης που αναφέρονται: στη δημιουργία του κόσμου, στην ξεχωριστή θέση του ανθρώπου μέσα στην πλάση και την ευθύνη του γι' αυτήν. Να κατανοήσουν τον τρόπο οργάνωσης της ζωής των Ισραηλιτών.	Χώρος-χρόνος, Πολιτισμός, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Οργάνωση, Ισότητα-Νόμος, Συλλογικότητα
B	<i>Εισαγωγή Ο κόσμος στα χρόνια του Χριστού – Η Καινή Διαθήκη</i>	Να γνωρίσουν την κατάσταση του ιουδαϊκού κόσμου πριν την έλευση του Χριστού. Να γνωρίσουν στοιχεία για τα βιβλία της Καινής Διαθήκης και το περιεχόμενό τους.	Χώρος-χρόνος, Παράδοση, Πολιτισμός, Επικοινωνία, Εξέλιξη-Ανάπτυξη
	<i>Ο Ιησούς Χριστός έρχεται και εγκαινιάζει τον καινούργιο κόσμο του Θεού</i>	Να γνωρίσουν τα κύρια γεγονότα που έχουν σχέση με τον ερχομό του Χριστού στον κόσμο μέχρι και την κλήση των μαθητών του.	Χώρος-χρόνος, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Συλλογικότητα
	<i>Ο Χριστός επικοινωνεί με τους ανθρώπους και με τη διδασκαλία του δείχνει τη Βασιλεία του Θεού</i>	Να γνωρίσουν το Χριστό ως δάσκαλο. Να κατανοήσουν τα μηνύματα των παραβολών. Να εκτιμήσουν τη στάση του Ιησού απέναντι στις γυναίκες, τα παιδιά και τα υλικά αγαθά.	Παράδοση, Πολιτισμός, Επικοινωνία, Ομοιότητα-Διαφορά, Άτομο-Κοινωνία, Αλληλεπίδραση
	<i>Ο Χριστός με τα θαύματά του φανερώνει χειροπιαστά τον καινούργιο κόσμο του Θεού</i>	Να κατανοήσουν τη σημασία των θαυματουργικών ενεργειών του Χριστού. Να γνωρίσουν το γεγονός της Μεταμόρφωσης του Χριστού και τη σημασία του.	Επικοινωνία, Οργάνωση, Αλληλεπίδραση, Ισότητα, Συλλογικότητα

	<i>Η Βασιλεία του Θεού πορεύεται μέσα από τα Πάθη και την Ανάσταση του Χριστού</i>	Να γνωρίσουν ότι ο καινούργιος κόσμος του Θεού πραγματώνεται και πορεύεται μέσα από τα Πάθη και την Ανάσταση του Χριστού.	Πολιτισμός, Σύγκρουση-Μεταβολή, Σύστημα, Χώρος-χρόνος, Επικοινωνία
Γ	<i>Τα πρώτα βήματα της Εκκλησίας</i>	Να γνωρίσουν ότι με το γεγονός της Πεντηκοστής ιδρύεται η Εκκλησία. Να γνωρίσουν τον τρόπο ζωής της πρώτης χριστιανικής κοινότητας. Να εκτιμήσουν τη σημασία της μεταστροφής του Παύλου, τις περιόδους του και το άνοιγμα του Χριστιανισμού στα έθνη.	Χώρος-χρόνος, Άτομο-κοινωνία-κοινότητα, Ισότητα, Σύγκρουση-Μεταβολή, Συλλογικότητα, Οργάνωση
	<i>Επέκταση, περιπέτειες και επίσημη αναγνώριση της Εκκλησίας</i>	Να πληροφορηθούν τους μεγάλους διωγμούς κατά των χριστιανών και για τις κατακόμβες. Να αντιληφθούν τη σημασία του Διατάγματος των Μεδιολάνων.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Πολιτισμός, Ισότητα-Νόμος, Ομοιότητα-Διαφορά
	<i>Εδραίωση και ακμή της Εκκλησίας</i>	Να γνωρίσουν για τη συνάντηση Χριστιανισμού – Ελληνισμού. Να γνωρίσουν σημαντικούς σταθμούς και προσωπικότητες της Εκκλησίας κατά τη βυζαντινή περίοδο (Οικουμενικές Σύνοδοι, Πατέρες, Μοναχισμός, Εικονομαχία, Εκκλησιαστική τέχνη).	Χώρος-χρόνος, Οργάνωση, Σύστημα, Σύγκρουση-Μεταβολή, Παράδοση, Συλλογικότητα
	<i>Η Εκκλησία στον Ευρωπαϊκό χώρο</i>	Να εκτιμήσουν τη σημασία της διάδοσης του Χριστιανισμού στα Βαλκάνια, τη Δυτική Ευρώπη, καθώς και τις συνέπειες του Σχίσματος του 1054.	Χώρος-χρόνος, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Ομοιότητα-Διαφορά, Σύγκρουση-Μεταβολή
	<i>Η Εκκλησία στα νεότερα χρόνια</i>	Να γνωρίσουν το γεγονός της Μεταρρύθμισης και την εξάπλωσή της. Να γνωρίσουν το έργο και τη στάση της Ανατολικής Εκκλησίας κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.	Σύγκρουση-Μεταβολή, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Σύστημα, Οργάνωση, Πολιτισμός
	<i>Ο Χριστιανισμός και οι άλλες θρησκείες στην εποχή μας</i>	Να πληροφορηθούν για τον Ρωμαιοκαθολικισμό και τον Προτεσταντισμό της εποχής μας. Να γνωρίσουν τις άλλες Θρησκείες στον σύγχρονο κόσμο. Να εκτιμήσουν το έργο της Ορθοδοξίας στην εποχή μας. Να αντιληφθούν το όραμα και τις προσπάθειες για την ενότητα των χριστιανών.	Οργάνωση, Σύστημα, Εξέλιξη-Ανάπτυξη, Πολιτισμός

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

Ι. ΔΗΜΟΤΙΚΟ

1. Ειδικοί σκοποί

Με τη διδασκαλία των Θρησκευτικών στο Δημοτικό Σχολείο επιδιώκεται οι μαθητές:

Να γνωρίσουν βασικές παραστάσεις, έννοιες και σύμβολα της ορθόδοξης πίστης και ζωής.

Να αντιληφθούν την αγάπη του Θεού προς τον άνθρωπο και τον κόσμο.

Να ανακαλύψουν τη σημασία και την επικαιρότητα του Ευαγγελίου για την προσωπική και κοινωνική ζωή και τον πολιτισμό.

Να καλλιεργήσουν πνεύμα έμπρακτης αλληλεγγύης, ειρήνης και δικαιοσύνης, σεβασμού της θρησκευτικής ιδιαιτερότητας και συνύπαρξης με το «διαφορετικό».

Να εκτιμήσουν την ανάγκη σεβασμού και προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και της πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου μας και γενικότερα της ανθρωπότητας.

Να κατανοήσουν τι σημαίνει να είναι κάποιος ενεργό μέλος εκκλησιαστικής κοινότητας.

2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

ΤΑΞΗ Γ΄
Ο ΘΕΟΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές δραστηριότητες ¹
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Ο Θεός είναι μαζί μας		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>Να κατανοήσουν γιατί σε κάθε σημαντικό γεγονός της ζωής μας επικαλούμαστε την ευλογία του Θεού.</p>	<p><i>Ο Αγιασμός στο σχολείο μας</i></p> <p>Η ατμόσφαιρα της πρώτης μέρας του νέου σχολικού έτους</p> <p>Η περιγραφή της Ακολουθίας του Αγιασμού</p> <p>Η τέλεση του Αγιασμού σε άλλες περιστάσεις της ζωής μας</p> <p style="text-align: center;">(1 ώρα)</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>Περιγράφουν τα δρώμενα της Ακολουθίας του Αγιασμού και τα υλικά που χρησιμοποιούνται</p>
<p>Να αντιληφθούν γιατί ο Σταυρός είναι το κατεξοχήν σύμβολο των χριστιανών και αποτελεί την πιο τρανή απόδειξη της αγάπης του Θεού.</p> <p>Να πληροφορηθούν το ιστορικό της εύρεσης και της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού.</p> <p>Να μάθουν πώς, πότε και γιατί κάνουμε το σημείο του Σταυρού.</p>	<p><i>Ο Σταυρός: Το σύμβολο των χριστιανών</i></p> <p>Απλή διήγηση για την παρουσία του Σταυρού στο περιβάλλον μας</p> <p>Σύντομη περιγραφή της εύρεσης του Τιμίου Σταυρού και της καθιέρωσής του ως κύριου συμβόλου των χριστιανών</p> <p>Πηγή: Μηναίο (14 Σεπτεμβρίου)</p> <p style="text-align: center;">(1 ώρα)</p>	<p>Σχεδιάζουν και ταξινομούν τύπους Σταυρού</p>
<p>Να καταλάβουν ότι ο Χριστός έδειξε την αγάπη και τη στοργή στα παιδιά.</p> <p>Να αντιληφθούν ότι πρέπει με εμπιστοσύνη να πλησιάζουν τον Χριστό.</p> <p>Να μάθουν τρόπους ανταπόκρισής τους στην αγάπη του Χριστού.</p>	<p><i>Ο Θεός είναι κοντά μας</i></p> <p>Η ευαγγελική διήγηση της ευλογίας του Χριστού στα παιδιά</p> <p>Πηγή: Μτ 19, 13-15</p> <p style="text-align: center;">(1 ώρα)</p>	<p>Απαντούν προφορικά ή γραπτά στο ερώτημα: Τι θα έλεγαν στον Χριστό αν τον συναντούσαν</p>
<p>Να γνωρίσουν ότι η προσευχή είναι τρόπος επικοινωνίας του ανθρώπου με το Θεό και να αντιληφθούν για ποιους λόγους είναι σημαντική για τη ζωή.</p> <p>Να πληροφορηθούν τα είδη της προσευχής.</p> <p>Να μάθουν μερικές σύντομες και ωραίες προσευχές από την εκκλησιαστική ζωή.</p>	<p><i>Η προσευχή είναι επικοινωνία με τον Θεό</i></p> <p>Η προσευχή ενός μικρού παιδιού ή η πρωινή προσευχή στο Σχολείο</p> <p>Η Κυριακή προσευχή στο αρχαίο κείμενο και σε μετάφραση</p> <p>Η προσευχή σε οποιοδήποτε χρόνο, τόπο, σε κάθε περίπτωση</p> <p>Πηγή: Α΄ Βασιλειών 1 και 2, 1-11</p> <p style="text-align: center;">(2 ώρες)</p>	<p>Εκκλησιασμός.</p> <p>Γράφουν μια απλή δική τους προσευχή</p>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Το δώρο της ζωής		
<p>Να μάθουν, με βάση τη διήγηση για τον Δαβίδ, να δείχνουν εμπιστοσύνη στο Θεό.</p> <p>Να γνωρίσουν τον Δαβίδ ως κορυφαία μορφή της θρησκευτικής μας παράδοσης, ως ποιητή και υμνωδό.</p>	<p><i>Ο Δαβίδ δοξολογεί τον Θεό</i></p> <p>Λεπτομερής διήγηση της Π.Δ.</p> <p>Στοιχεία από τη ζωή και την προσωπικότητα του Δαβίδ</p> <p>Μετάφραση ενός Ψαλμού που αναφέρεται στη συνεχή επικοινωνία του ανθρώπου με τον Θεό</p> <p style="text-align: center;">(1 ώρα)</p>	<p>Ακούν εμμελώς από κασετόφωνο με βυζαντινή μουσική έναν ψαλμό του Δαβίδ</p>
<p>Να ανακαλύπτουν στις μορφές και λειτουργίες της δημιουργίας την ομορφιά και την αρμονία.</p>	<p><i>Ο θαυμαστός μας κόσμος</i></p> <p>Η μεγάλη ποικιλία των μορφών και οι λειτουργίες της φύσης που υπηρετούν τη ζωή με βάση τον Ψαλμό 103</p>	<p>Καταγράφουν και ζωγραφίζουν τι αγαπούν και θαυμάζουν στη φύση (Εικαστικά)</p>

¹ Οι δραστηριότητες με πλάγια γράμματα προτείνονται ως διαθεματικές και ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες διαθεματικές έννοιες της 3^{ης} στήλης του πίνακα του αντίστοιχου ΔΕΠΠΣ.

	<i>(1 ώρα)</i>	
<p>Να μπορούν με συγκεκριμένα παραδείγματα να επισημάνουν τη φροντίδα του Θεού για όλα τα πλάσματα του, ακόμη και για τα πιο ταπεινά.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν για το σεβασμό και την αγάπη που πρέπει να δείχνει ο άνθρωπος για όλα τα δημιουργήματα.</p>	<p>Ο Θεός φροντίζει όλα τα πλάσματα του</p> <p>Ο Θεός, στοργικός πατέρας, αγαπά και φροντίζει ακόμη και τα πιο μικρά πλάσματά του</p> <p>Πηγή: Λκ 12, 22-31. Μτ 6, 25-34 και 22^{ος} Ψαλμός.</p> <p style="text-align: center;"><i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Αναλαμβάνουν να ποτίσουν και να φροντίσουν τα λουλούδια του σχολείου τους</p>
<p>Να κατανοήσουν γιατί ο ερχομός κάθε νέου παιδιού στην οικογένεια είναι δώρο Θεού που θα πρέπει να γίνεται δεκτό από όλους με αισθήματα χαράς.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι σε παιδιά με ιδιαιτερότητες.</p>	<p><i>Η γέννηση ενός παιδιού είναι δώρο στην οικογένεια</i></p> <p>Ο άνθρωπος γεννιέται μικρός και αδύναμος</p> <p>Η χαρά κατά τη γέννηση βιβλικών προσώπων (π.χ. Ισαάκ)</p> <p>Μικρό απόσπασμα από ευχές της Εκκλησίας που αναφέρονται στη γέννηση ενός παιδιού</p> <p style="text-align: center;"><i>(2 ώρες)</i></p>	<p>Συγκεντρώνουν εποπτικό και καλλιτεχνικό υλικό σχετικό με το θέμα (Εικαστικά)</p>
<p>Να πληροφορηθούν ότι όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής, εθνικότητας, ως δημιουργήματα του Θεού είναι αδέλφια, και να επισημάνουν συγκεκριμένες συμπεριφορές με τις οποίες αυτό μπορεί να εκφραστεί.</p> <p>Να κατανοήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν τα ίδια δικαιώματα στη ζωή, στη μόρφωση, στην ελευθερία κτλ.</p> <p>Να ευαισθητοποιηθούν και να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι σε προβλήματα παιδιών στο άμεσο περιβάλλον τους, στην Ελλάδα και σ' όλο τον κόσμο.</p>	<p><i>Όλα τα παιδιά του κόσμου είναι αδέλφια</i></p> <p>Η πρώτη φράση της Κυριακής προσευχής</p> <p>Όλοι οι άνθρωποι είναι παιδιά του Θεού. Οι ομοιότητες των ανθρώπων είναι πολύ περισσότερες και σπουδαιότερες από τις διαφορές τους (χρώμα, φυλή, θρησκεία, μόρφωση κτλ.)</p> <p>Το έργο της ορθόδοξης ιεραποστολής καθώς και διαφόρων διεθνών οργανισμών (UNICEF, Ερυθρός Σταυρός κτλ.) για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά σ' όλο τον κόσμο (αρρώστιες, πείνα, δίψα, προσφυγιά, αναλφαβητισμός κτλ.)</p> <p>Πηγές: Γαλάτας 3, 27-28 Πράξεις 17, 24-28</p> <p style="text-align: center;"><i>(2 ώρες)</i></p>	<p>Σχολιάζουν με τη βοήθεια του δασκάλου αποσπάσματα από τη διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού (Κ.Π.Α., Ιστορία)</p>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Η ζωή θέλει αγάπη και προσπάθεια		
<p>Να πληροφορηθούν ότι ο Θεός τίμησε τον άνθρωπο περισσότερο απ' όλα τα δημιουργήματα, αφού τον κατέστησε συνεργάτη του.</p> <p>Να γνωρίσουν όσα λέγει η Γραφή για τους πρωτοπλάστους και τον παράδεισο και να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στον κόσμο που μας περιβάλλει.</p>	<p><i>Ο άνθρωπος συνεργάτης του Θεού</i></p> <p>Η δημιουργία του ανθρώπου και του παραδείσου</p> <p>Η καλλιέργεια της γης, η φροντίδα και προστασία του περιβάλλοντος, συνέχιση της ζωής</p> <p>Πηγή: Γενέσεως 1, 27-28. 2, 8, 12, 19-20</p> <p>Πατερικό κείμενο που αναφέρεται στη δημιουργία</p> <p style="text-align: center;"><i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Αναζητούν έργα τέχνης σχετικά με τη δημιουργία (Εικαστικά)</p>
<p>Να διακρίνουν τα χαρίσματα με τα οποία προίκισε ο Θεός τον κάθε άνθρωπο.</p> <p>Να γνωρίσουν ότι τα χαρίσματα αυτά πρέπει ο κάθε άνθρωπος να καλλιεργεί για το καλό το δικό του και των άλλων.</p>	<p><i>Χαρίσματα του ανθρώπου</i></p> <p>Τα πρωταρχικά χαρίσματα με τα οποία προίκισε ο Θεός τον άνθρωπο: το σώμα, ο νους, η ελευθερία, η συνείδηση, η δημιουργική πνοή</p> <p>Εφόδια που κληρονομούμε και άλλα που αποκτούμε για τη ζωή: προσωπικά χαρίσματα, μόρφωση, αγαθά και μέσα</p> <p>Πατερικό χωρίο σε μετάφραση</p> <p style="text-align: center;"><i>(1 ώρα)</i></p>	<p>Περιγράφουν χαρίσματα σε διάφορα πεδία (χώρος της τέχνης, των επαγγελματιών, του αθλητισμού κ.ά.) (Αισθητική αγωγή, Λογοτεχνία, Φυσική αγωγή)</p>
<p>Να γνωρίσουν ότι ο άνθρωπος με την εργασία του αποδεικνύει έμπρακτα ότι είναι συνεργάτης του Θεού και</p>	<p><i>Ο Θεός ευλογεί τη δημιουργική εργασία</i></p> <p>Ο άνθρωπος, αξιοποιώντας τα εφόδια που του χάρισε ο Θεός, δημιουργεί ένα πολιτισμικό</p>	<p>Αναφέρουν και σχολιάζουν ένα επάγγελμα που τους αρέσει</p>

αξιοποιεί τα χαρίσματα με τα οποία ο Θεός τον προίκισε. Να εκτιμήσουν την εργασία των γονέων τους και των ανθρώπων του περιβάλλοντός τους.	χάρισε ο Θεός, δημιούργησε έργα πολιτισμού. Στο σχολείο οι μαθητές εργάζονται και καλλιεργούν τα χαρίσματά τους. Στο άμεσο περιβάλλον οι μεγαλύτεροι (γονείς κτλ.) ασκούν διάφορα επαγγέλματα Ο Χριστός κατά την παιδική του ηλικία έμαθε την τέχνη του ξυλουργού Ο Απόστολος Παύλος ήταν σκηνοποιός (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν γεγονότα που αναφέρονται σε σωτήριες επεμβάσεις του Θεού, ώστε να είναι σε θέση να επισημάνουν ότι και στις πιο δύσκολες στιγμές της ζωής μας ο Θεός είναι δίπλα μας και γι' αυτό μπορούμε να επικαλούμαστε τη βοήθειά του.	Όταν η ζωή μας κινδυνεύει Ο Θεός συνοδεύει και προστατεύει ένα λαό που πορεύεται στην έρημο Καταφυγή στον Θεό και στους Αγίους σε ώρες κινδύνου Πηγές: Έξοδος, Λκ 8, 40-42 και 49-56 (1 ώρα)	Μαθαίνουν ένα δημοτικό τραγούδι, στο οποίο γίνεται επίκληση της βοήθειας της Παναγίας ή του Αγ. Νικολάου ή άλλου Αγίου (Λογοτεχνία, Γλώσσα)
Να αντιληφθούν ότι οι Δέκα Εντολές βοηθούν στην οικοδόμηση αληθινών σχέσεων του ανθρώπου με τον Θεό και με τους συνανθρώπους του.	Οι σχέσεις μας με τους άλλους και με τον Θεό Οι Δέκα Εντολές Σχέσεις του ανθρώπου με τον Θεό και με τον συνάνθρωπο (1 ώρα)	Αντιγράφουν (την καθεμία με διαφορετικό χρώμα) τις Δέκα Εντολές και τις κάνουν δίπτυχο
Να κατανοήσουν ότι η απομάκρυνση από τις εντολές του Θεού έχει οδυνηρές συνέπειες για τον άνθρωπο και τη δημιουργία και ότι η παρέμβαση του Θεού της αγάπης σώζει τον κόσμο.	Η κιβωτός της αγάπης Η Κιβωτός του Νώε. Έμφαση στην παρέμβαση του Θεού και την επικράτηση της ειρήνης (1 ώρα)	Βρίσκουν εικαστικό υλικό που να περιέχει το περιεχόμενο ως σύμβολο ειρήνης (Εικαστικά)
Να πληροφορηθούν ότι η ιστορία της θυσίας του Αβραάμ έχει σκοπό να διδάξει ότι ο Θεός δεν θέλει τη θυσία των ανθρώπων αλλά τη θυσία της καρδιάς, δηλαδή την εμπιστοσύνη και την αγάπη τους.	Η εμπιστοσύνη στον Θεό Η θυσία του Αβραάμ Η μεγάλη εμπιστοσύνη του Αβραάμ προς τον Θεό (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' Με τον Χριστό αλλάζει η ζωή		
Να κατανοήσουν ότι στο πρόσωπο της Παναγίας εκπληρώνονται οι προφητείες για τον ερχομό του Χριστού, του ελευθερωτή του κόσμου. Να γνωρίσουν τα παιδικά χρόνια της Παναγίας και την πνευματική της πορεία.	Η Παναγία, η μητέρα του Χριστού Προφητείες (Ησαΐας) Η Γέννηση της Παναγίας Τα Εισόδια της Θεοτόκου (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν ότι η Παναγία ελεύθερα και ταπεινά δέχθηκε να γίνει Μητέρα του Θεού.	Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου Η ευαγγελική διήγηση για τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου Σύνδεση του Ευαγγελισμού με την Επανάσταση του '21 (1 ώρα)	Διερευνούν και παρουσιάζουν ορισμένες χαρακτηριστικές προσωνομίες της Παναγίας
Να γνωρίσουν ότι η Γέννηση του Χριστού αποτελεί έμπρακτη απόδειξη της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο και ξεκίνημα ενός καινούργιου κόσμου. Να γνωρίσουν τα περιστατικά της Γέννησης του Χριστού.	Ο Χριστός γεννιέται Το ιστορικό της Γέννησης του Χριστού (βοσκοί, άγγελοι, μάγοι) Πηγές: Μτ κεφ.1 και 2 Λκ κεφ.2 (1 ώρα)	Μαθαίνουν το απολυτικό των Χριστουγέννων
Να κατανοήσουν ότι μέσα από τα	Πώς γιορτάζονται τα Χριστούγεννα	Συλλέγουν και συζητούν:

έθιμα και τις παραδόσεις εκδηλώνουμε τη χαρά και την ευγνωμοσύνη μας για τη Γέννηση του Χριστού.	Πώς γιορτάζονται τα Χριστούγεννα σε διάφορες περιοχές της χώρας μας (1 ώρα)	κάλαντα, έθιμα, τραγούδια για τα Χριστούγεννα (Λογοτεχνία, Γλώσσα, Μουσική)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Η χαρά στη ζωή		
Να γνωρίσουν ότι με τη Βάπτιση του Χριστού εγκαινιάζεται και ξεκινάει η δημόσια δράση του καινούργιου κόσμου. Να ακούσουν ότι ο Θεός εμφανίζεται ως Πατέρας, Υιός και Άγιο Πνεύμα (Αγία Τριάδα).	Ο Χριστός βαπτίζεται στον Ιορδάνη Η Βάπτιση του Χριστού Ο διάλογος του Χριστού με τον Ιωάννη Η φωνή του Θεού και η αποκάλυψη της Αγίας Τριάδας Πηγές: Μτ 3, 13-17. Μκ 1, 9-11 (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία που φανερώνουν ότι το νερό είναι κύριο συστατικό για τη ζωή (Φυσικές επιστήμες, Λογοτεχνία, Γλώσσα κ.λπ.)
Να γνωρίσουν την τελετή του αγιασμού των υδάτων (Φώτα) και τα έθιμα που συνδέονται με τη γιορτή αυτή. Να συνδέσουν τη γιορτή με το περιβάλλον.	Η γιορτή των Θεοφανίων Περιγραφή της γιορτής Έθιμα και παραδόσεις σε διάφορες περιοχές Το απολυτίκιο της γιορτής (1 ώρα)	Βρίσκουν εικόνες που έχουν σχέση με τη γιορτή Συλλέγουν κάλαντα από διάφορες περιοχές
Να πληροφορηθούν και να κατανοήσουν ότι ο καθένας με τη βάπτισή του γίνεται μέλος της εκκλησιαστικής κοινότητας, γεγονός που προξενεί μεγάλη χαρά. Να γνωρίσουν ότι μαζί με το βάπτισμα επιτελείται και το χρίσμα με το οποίο δίνονται τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Να γνωρίσουν τον ρόλο του αναδόχου.	Βαφτίσια, γιορτή χαράς Περιγραφή μιας βάπτισης Περιγραφή της τελετής του Χρίσματος Συμμετοχή του αναδόχου στην τελετή του Βαπτίσματος (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν φωτογραφίες βάπτισης παιδιών Συζητούν με τους γονείς τους για τη δική τους βάπτιση (όνομα, τόπος, περιστατικά, ρούχα κ.ά.)
Να αντιληφθούν γιατί η ονομαστική γιορτή αποτελεί ημέρα μεγάλης χαράς και τι σημαίνει η σύνδεσή της με τη γιορτή του ομώνυμου Αγίου. Να μάθουν τον τρόπο που γιορτάζεται η ονομαστική μας γιορτή μέσα στην Εκκλησία.	Η ονομαστική μου γιορτή Περιγραφή των εκδηλώσεων μιας ονομαστικής γιορτής (εκκλησιασμός, επισκέψεις, ευχές, κεράσματα, δώρα κ.λπ.) Ο ομώνυμος Άγιός μας, πρότυπο μίμησης (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία για το βίο του Αγίου και γράφουν το απολυτίκίό του
Να γνωρίσουν ότι όλα όσα γίνονται στο πανηγύρι της Ενορίας φανερώνουν ότι η Ενορία είναι μια μεγάλη οικογένεια με κέντρο τον Ναό. Να αντιληφθούν ότι η συμμετοχή στην ενοριακή πανήγυρη ανανεώνει και συσφίγγει τις σχέσεις των συνενοριτών.	Το πανηγύρι της Ενορίας μας Περιγραφή μιας συγκεκριμένης πανήγυρης (Εσπερινός, αρτοκλασία, λιπάνευση της εικόνας, πανηγυρική Θ. Λειτουργία, συμμετοχή του επισκόπου) Ένα χαρακτηριστικό έθιμο όπου συνεχίζονται οι αρχαίες «αγάπες» (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν και παρουσιάζουν έθιμα από άλλες ενορίες
Να αντιληφθούν γιατί η Θεία Κοινωνία αποτελεί το κατεξοχήν γεγονός αγάπης και κοινωνίας του καθενός με τον Θεό και τους άλλους. Να κατανοήσουν ότι το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας συνδέεται με τον Μυστικό Δείπνο. Να γνωρίσουν τρόπους προετοιμασίας για τη συμμετοχή τους στη Θ. Μετάληψη.	Θεία Κοινωνία: Το μυστήριο της αγάπης Το κοινό τραπέζι της οικογένειας Το τραπέζι του Χριστού με τους μαθητές (Μυστικός Δείπνος) Το τραπέζι που παραθέτει η Εκκλησία και καλεί τα παιδιά της να λάβουν μέρος σ' αυτό Πατερικό κείμενο (2 ώρες)	Διαβάζεται ένα λογοτεχνικό κείμενο για τη Θ. Μετάληψη (Α. Παπαδιαμάντης, Γ. Βερίτης) (Λογοτεχνία, Γλώσσα)
Να αντιληφθούν τους Τρεις Ιεράρχες ως πρότυπα συνδυασμού μορφωμένων και ενάρετων	Οι Τρεις Ιεράρχες: Γιορτάζουν τα σχολεία Η ζωή και η δράση των Τριών Ιεραρχών	

ανθρώπων. Να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στα βιβλία και τη μάθηση, εμπνεόμενοι από το παράδειγμα των Τριών Ιεραρχών.	Χαρακτηριστικά μικρά αποσπάσματα από συγγράμματά τους σε μετάφραση. Το απολυτικό των Τριών Ιεραρχών (στο πρωτότυπο και σε μτφρ.) (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ Η ζωή με τους γύρω μας		
Να κατανοήσουν ότι η συμβίωση είναι μέσα στη φύση του ανθρώπου και αποτελεί πηγή χαράς και δημιουργίας. Να αντιληφθούν ότι είναι φυσικό να δημιουργούνται προβλήματα, τα οποία μπορούν και πρέπει να ξεπερνιούνται.	<i>Ζούμε με τους άλλους</i> Μορφές συμβίωσης: οικογένεια, συγγενείς, φίλοι, σχολείο κλπ. Ο Χριστός και οι μαθητές του (1 ώρα)	Συζητούν για βασικές γιορτές άλλων Θρησκειών
Να κατανοήσουν γιατί η οικογένεια αποτελεί τον πρώτο και καλύτερο δάσκαλο για τη ζωή μας. Να λάβουν γνώση των διαφορετικών ρόλων των μελών της οικογένειας. Να ξέρουν ότι η Εκκλησία ευλογεί την οικογένεια.	<i>Στην οικογένεια μαθαίνουμε τη ζωή</i> Η ζωή μιας χριστιανικής οικογένειας Οι ρόλοι των μελών της οικογένειας (σχέση γονέων μεταξύ τους και με τα παιδιά και των παιδιών μεταξύ τους) Σχέσεις αγάπης, σεβασμού, αλληλοκατανόησης (1 ώρα)	<i>Διαβάζουν και συζητούν για ένα λογοτεχνικό κείμενο που περιγράφει τη ζωή μιας πολύτεκνης οικογένειας (Λογοτεχνία, Γλώσσα)</i>
Να μάθουν ότι η αληθινή φιλία είναι για όλους τους ανθρώπους πραγματικός πλούτος και ότι η ζωή χωρίς φίλους είναι άδεια και μονότονη. Να γνωρίσουν ότι ο Χριστός δείχνει το δρόμο και τον τρόπο της αληθινής φιλίας.	<i>Με τους αληθινούς φίλους πλουτίζουμε τη ζωή</i> Η φιλία του Δαβίδ και του Ιωνάθαν Λάζαρος, ο φίλος του Χριστού Οι δώδεκα μαθητές, φίλοι του Χριστού Πηγές: Α΄ Βασιλειών κεφ. 20. Ιωάν. 11, 1-6 (1 ώρα)	<i>Παρουσιάζουν παραδείγματα φίλων που έμειναν στην Ιστορία (Ιστορία)</i>
Να μάθουν ότι ο Θεός αποδέχεται όλους τους ανθρώπους που αναγνωρίζουν και ομολογούν τα σφάλματά τους. Να κατανοήσουν ότι, όπως ο Θεός συγχωρεί, έτσι και εμείς οφείλουμε να συγχωρούμε αυτούς που σφάλουν απέναντί μας.	<i>Ο Θεός αγαπά και συγχωρεί</i> Η παραβολή του Ασώτου υιού (ή του σπλαχνικού Πατέρα) Πηγή: Λουκά 15, 1-3 και 11-32 Κείμενο: «Και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών» (1 ώρα)	Παρουσιάζουν ποιήματα για τον Άσωτο κ.ά. σχετικά
Να επισημάνουν για ποιους λόγους η έμπρακτη αγάπη προς κάθε άνθρωπο, που έχει ανάγκη, ομορφαίνει τη ζωή. Να κατανοήσουν ότι η αγάπη πρέπει να δείχνεται σε όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής, εθνικότητας θρησκευτικότητας κ.ά.	<i>Ο Καλός Σαμαρείτης</i> Η παραβολή (Λκ 9,1-38) Ποιοι τότε θεωρούνταν πλησίον. Κατά την παραβολή κάθε άνθρωπος. Ο καθένας καλείται να γίνει αληθινός πλησίον κατά το υπόδειγμα του Καλού Σαμαρείτη (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν χρήματα για να προσφερθούν σ' ένα πρόσωπο ή οικογένεια αλλοεθνή ή ετερόθρησκη που έχει ανάγκη
Να αντιληφθούν ότι ο καλύτερος τρόπος τιμής των Αγίων είναι η προσπάθεια μίμησης του παραδειγματός τους με συγκεκριμένες πράξεις.	<i>Η Αγία Φιλοθέη: Παράδειγμα καλοσύνης</i> Ο βίος και η δράση της Αγίας Φιλοθέης (1 ώρα)	Αναφέρουν προστάτες Αγίους της οικογένειας και της περιοχής τους
Να κατανοήσουν ότι, όταν κάποιος κάνει το κακό, αυτό έχει επιπτώσεις όχι μόνο στον εαυτό του, αλλά και στους συνανθρώπους του και στο περιβάλλον.	<i>Το κακό ασχημίζει τη ζωή</i> Το σιτάρι και τα ζιζάνια Παράδειγμα: ο πόλεμος και τα κακά που προξενεί (1 ώρα)	Συζητούν για τις αρνητικές συνέπειες των πολέμων σήμερα (Ιστορία)
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ Τα Πάθη και η Ανάσταση του Χριστού		

Να πληροφορηθούν τα γεγονότα από την είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα μέχρι την προδοσία και την καταδίκη του σε θάνατο.	<i>Αρχίζουν τα Πάθη του Χριστού</i> Τα πάθη του Χριστού ως και την καταδίκη του σε θάνατο <i>(1 ώρα)</i>	<i>Σχολιάζουν εικόνες από τα Πάθη του Χριστού (Εικαστικά)</i>
Να πληροφορηθούν το γεγονός της Σταύρωσης και να αντιληφθούν κάτι από την αξία της θυσίας του Χριστού.	<i>Ο Ιησούς στον σταυρό</i> Η Σταύρωση του Χριστού. «Πάτερ, άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασι τι ποιούσι» <i>(1 ώρα)</i>	Συγκεντρώνουν υλικό από τους Άγιους Τόπους
Να γνωρίσουν και να συμμετέχουν στα δρώμενα της Μ. Παρασκευής στην Εκκλησία.	<i>Μεγάλη Παρασκευή: «Η ζωή εν τάφω»</i> Η Αποκαθήλωση και η Ταφή του Χριστού Η Αποκαθήλωση του Εσταυρωμένου στην Εκκλησία, στολισμός, Εγκώμια και περιφορά του Επιταφίου <i>(1 ώρα)</i>	<i>Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν Θρήνους για τη Μ. Παρασκευή μέσα απ' την παράδοση (Λογοτεχνία, Γλώσσα, Ιστορία)</i>
Να καταλάβουν για ποιους λόγους η Ανάσταση του Χριστού αποτελεί κορυφαίο γεγονός της ζωής και της δράσης του Χριστού.	<i>«Χριστός Ανέστη»!</i> Οι Μυροφόρες στον τάφο του Χριστού Το γεγονός της Ανάστασης Πατερικό κείμενο <i>(1 ώρα)</i>	Μαθαίνουν το τροπάριο: «Χριστός ανέστη...»
Να γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζεται το γεγονός της Ανάστασης σε διάφορες περιοχές.	<i>Λαμπρή, μέρα ξέχωρης χαράς</i> Πώς γιορτάζεται το γεγονός της Ανάστασης στο ναό Έθιμα σχετικά με την Ανάσταση σε διάφορες περιοχές <i>(1 ώρα)</i>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ Γιορτές μετά το Πάσχα		
Να πληροφορηθούν για την εμφάνιση του αναστημένου Χριστού στους μαθητές του και τον διάλογο που είχε με τον Θωμά.	<i>Θωμάς: «Ο Κύριός μου και ο Θεός μου»</i> Η ευαγγελική διήγηση Κείμενο από Πατέρα της Εκκλησίας <i>(1 ώρα)</i>	Σχολιάζουν εικόνα από τη συνάντηση του Χριστού με τον Θωμά
Να γνωρίσουν τον Άγιο Γεώργιο ως γενναίο πιστό, ελευθερωτή των αιχμαλώτων και υπερασπιστή των φτωχών.	<i>Ο Άγιος Γεώργιος</i> Ο βίος και η δράση του Αγίου Γεωργίου <i>(1 ώρα)</i>	Σχολιάζουν την εικόνα του Αγίου Γεωργίου
Να πληροφορηθούν ότι η Ανάληψη του Χριστού αποτελεί το τελευταίο γεγονός της επίγειας ζωής του Χριστού.	<i>Η Ανάληψη του Χριστού</i> Η ευαγγελική διήγηση για το γεγονός Πατερικό κείμενο <i>(1 ώρα)</i>	Μαθαίνουν το τροπάριο της γιορτής και μελετούν την εικόνα της Ανάληψης
Να γνωρίσουν ότι οι άγιοι Ανάργυροι μιμούμενοι τον Χριστό περιέθαλπαν δωρεάν ασθενείς και πάσχοντες ανθρώπους.	<i>Κοσμάς και Δαμιανός: Ανάργυροι γιατροί</i> Ο βίος, η δράση και το μαρτύριο των Αγίων Αναργύρων <i>(1 ώρα)</i>	<i>Συγκεντρώνουν στοιχεία για παρόμοια ιατρική δράση του Σβάιτσερ στην Αφρική</i>

ΤΑΞΗ Δ΄

Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΣ ΣΤΗ ΖΩΗ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος Χρόνος)	Ενδεικτικές δραστηριότητες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Το ξεκίνημα		
Οι μαθητές επιδιώκεται:	<i>Τα πρώτα βήματα</i>	Συγκεντρώνουν στοιχεία από την οικογένεια για τα

<p>Να κατανοήσουν ότι στα πρώτα βήματα της πνευματικής πορείας μας προς τον Θεό είναι πολύτιμη και αναγκαία η παρουσία έμπειρων ανθρώπων, όπως συμβαίνει και σε κάθε άλλο ξεκίνημα στη ζωή.</p>	<p>Η ζωή του ανθρώπου είναι μια πορεία που αρχίζει με μικρά δύσκολα βήματα Μας στηρίζουν εκείνοι που ξέρουν και μας ενθαρρύνουν, εκείνοι που μας αγαπούν Βοηθούν η οικογένεια, η Ενορία, το σχολείο κ.ά. στηρίζοντας τα πρώτα βήματα Συνοπτική περιγραφή του πίνακα του Γ. Ιακωβίδη «Τα πρώτα βήματα» (1 ώρα)</p>	<p>πρώτα βήματά τους σε κάποια δραστηριότητα</p>
<p>Να κατανοήσουν τον σκοπό που έχει η πορεία του χριστιανού στη ζωή.</p>	<p><i>Πού οδηγεί ο δρόμος</i> Ο πρωταρχικός σκοπός του χριστιανού Η ζωή των χριστιανών είναι μια προσπάθεια να βαδίσουν στο δρόμο της ζωής που χάραξε ο Χριστός (1 ώρα)</p>	<p>Σχολιάζουν το ποίημα «πού πας караβάκι» και το ποίημα «Το τρελλοβάπορο» του Οδ. Ελύτη (Λογοτεχνία, Γλώσσα)</p>
<p>Να πληροφορηθούν τρόπους συμπίεσης και ενίσχυσης αυτής της πορείας μέσα από τη ζωή της Εκκλησίας.</p>	<p><i>Βαδίζουμε όλοι μαζί</i> Οι χριστιανοί συμπορεύονται κατά το πνεύμα της Βασιλείας του Θεού αδελφικά και στηρίζοντας ο ένας τον άλλο Παράδειγμα από την ιστορία της Εκκλησίας (1 ώρα)</p>	
<p>Να διαπιστώσουν ότι, για να βαδίσουν με επιτυχία τον καινούργιο δρόμο της ζωής και να προφυλαχθούν από κακοτοπιές, είναι απαραίτητο να συμμορφώνονται με τις εντολές του Θεού.</p>	<p><i>Κανόνες πορείας</i> Στα ομαδικά παιχνίδια υπάρχουν κανόνες. Και στη χριστιανική πορεία ζωής υπάρχουν οι εντολές του Θεού, όπως π.χ.: «Να αγαπάς τον Θεό με όλη την καρδιά σου και τον πλησίον σου σαν τον εαυτό σου» (Μτ 23, 37) «Αγαπάτε αλλήλους» (Ιω 12,34) «Αγαπάτε τους εχθρούς σας» (Μτ 5, 44) «Όπως θέλετε να σας συμπεριφέρονται οι άνθρωποι, έτσι να τους συμπεριφέρεστε και εσείς» (Λκ 6, 31) κ.ά. (2 ώρες)</p>	<p>Γράφουν σε χαρτόνι κάποιες εντολές και τις αναρτούν στην τάξη</p>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Αυτοί που έδειξαν και βάδισαν τον δρόμο		
<p>Να πληροφορηθούν ότι πολύ πριν από τον ερχομό του Χριστού ο Θεός έστειλε τους Προφήτες οι οποίοι βάδισαν και έδειξαν την ορθή πορεία της ζωής.</p>	<p><i>Προφήτες</i> Γεγονότα από τη ζωή των Προφητών που δείχνει ότι βάδισαν τον ορθό δρόμο Παράδειγμα: Αμώς, Ωσηέ, Μιχαίας, Ησαΐας (1 ώρα)</p>	<p>Διερευνούν στην εκκλησία της Ενορίας τους πού και ποιοι προφήτες απεικονίζονται</p>
<p>Να διαπιστώσουν ότι ο Ιωάννης με τη ζωή και το κήρυγμά του προετοίμασε τους ανθρώπους για να βαδίσουν τον δρόμο του Χριστού.</p>	<p><i>Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος</i> Η ζωή, το προδρομικό έργο και η ηρωική θυσία του Ιωάννη που προετοίμασε τον δρόμο του Χριστού (1 ώρα)</p>	
<p>Να αποκτήσουν γενική εικόνα για τις περιοχές όπου έζησε και δίδαξε ο Χριστός, για να αντιληφθούν περισσότερο την επίγεια δράση του.</p>	<p><i>Οι τόποι που περπάτησε ο Χριστός</i> Παλαιστίνη: ο γεωγραφικός χώρος και ο πολιτισμός της στους χρόνους του Χριστού (1 ώρα)</p>	<p>Συγκεντρώνουν φωτογραφικό υλικό από διάφορες περιοχές των Αγίων Τόπων</p>
<p>Να αποκτήσουν μια πρώτη αντίληψη της σημασίας που έχει για την πορεία της ζωής ο λόγος του Χριστού: «Εγώ είμαι η οδός».</p>	<p><i>Ο Χριστός είπε: «Εγώ είμαι η οδός»</i> Η σημασία της φράσης «Εγώ είμαι η οδός» για τη ζωή μας (η αγάπη του Χριστού προς τους ανθρώπους, θεραπεία ασθενών, οι εντολές του κ.ά.). Πατερικό κείμενο</p>	

	(1 ώρα)	
Να γνωρίσουν ότι οι μαθητές του Χριστού, τους οποίους διάλεξε, είναι αυτοί που τον γνώρισαν καλύτερα απ' όλους και ακολούθησαν το δρόμο που χάραξε.	Ο Χριστός καλεί τους μαθητές Του Διήγηση κλήσης μαθητών του Χριστού. Πηγές: Μκ 1, 16-20. Μτ 5,11-2· 8, 23-27· 12, 1-17, 1 (1 ώρα)	
Να μάθουν ότι ο Χριστός δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και φροντίδα σ' όσους υποφέρουν και ζητούν τη βοήθειά του. Να δείξουν ενδιαφέρον και ευαισθησία απέναντι στην ασθένεια και τον ασθενή.	Ο Χριστός θεραπεύει αρρώστους Η θεραπεία του παραλυτικού της Καπερναούμ (Μκ 2, 1-12) (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες για την οργάνωση «Οι Γιατροί του Κόσμου»
Να αντιληφθούν ότι όχι μόνο δεν πρέπει να περιφρονούμε κανέναν στη ζωή μας, αλλά να δείχνουμε αγάπη και ενδιαφέρον για όλους.	Η συνάντηση του Χριστού με τον Ζακχαίο Η διήγηση της συνάντησης του Χριστού με τον Ζακχαίο Πηγή: Λκ 19, 1-10 (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τη φροντίδα της Εκκλησίας για περιθωριοποιημένους ανθρώπους
Να γνωρίσουν γιατί, όταν κανείς έχει πυξίδα το Ευαγγέλιο, πορεύεται με ασφάλεια στο δρόμο της καινούργιας ζωής που άνοιξε ο Χριστός. Να αποκτήσουν μια πρώτη γνωριμία με τα τέσσερα Ευαγγέλια.	Το Ευαγγέλιο είναι πυξίδα στην πορεία μας Η πυξίδα γι' αυτούς που ταξιδεύουν Τα τέσσερα Ευαγγέλια: πυξίδα στην πνευματική μας πορεία Το περιεχόμενο των τεσσάρων Ευαγγελίων Η θέση του Ευαγγελίου πάνω στην αγία Τράπεζα (1 ώρα)	Αντιγράφουν και σχολιάζουν μια φράση από τα 4 Ευαγγέλια
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' Νέος δρόμος, καινούργια ζωή		
Να γνωρίσουν ότι το Άγιο Πνεύμα φωτίζει, ενώνει και οδηγεί τους ανθρώπους στην καινούργια τους πορεία. Να πληροφορηθούν ότι οι μαθητές ξεκινούν την καινούργια τους πορεία προς τους λαούς της γης.	Η Πεντηκοστή Το γεγονός της Πεντηκοστής Το Άγιο Πνεύμα ένωσε τους ανθρώπους σε νέα κοινωνία (Εκκλησία), που ξεκινά μια καινούργια πορεία Το Απολυτίκιο της Πεντηκοστής Πηγές: Πραξ 2, 1-4, ένα Πατερικό κείμενο για την Πεντηκοστή (1 ώρα)	Περιγράφουν την εικόνα της Πεντηκοστής
Να αντιληφθούν ότι οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες αποτελούν χειροπιαστή απόδειξη του νέου τρόπου ζωής, όπου κυριαρχεί η αδελφосύνη και η αγάπη.	Οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες αγάπης Η ζωή των πρώτων χριστιανών Η κοινή προσευχή, η Θεία Ευχαριστία Η κοινή ζωή και οι «αγάπες» Πηγή: Πραξ 2, 42-47 και 4, 32-37 (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τα Ενοριακά Κέντρα
Να αντιληφθούν ότι στη ζωή μας δημιουργούνται διάφορες ευκαιρίες να γνωρίσουμε τον Χριστό, αρκεί να τις αξιοποιήσουμε.	Ένας ταξιδιώτης Αιθιοπίας γίνεται χριστιανός Το περιστατικό (Πραξ 8, 26-40) (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν πληροφορίες και φωτογραφίες για τον Χριστιανισμό στην Αιθιοπία σήμερα
Να αντιληφθούν ότι ο Χριστός καλεί τον κάθε άνθρωπο με έναν ιδιαίτερο τρόπο, ακόμη και αυτούς που τον αρνούνται.	Παύλος: Από διώκτης Απόστολος Η δράση του Παύλου πριν από τη μεταστροφή και η μεταστροφή του Πηγή: Πραξ 8, 1-3 και 9, 1-19 (1 ώρα)	

<p>Να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη που έχουμε οι σημερινοί Έλληνες να μελετήσουμε για τη ζωή μας τη διδασκαλία και τη ζωή του</p>	<p>Ο ακούρατος οδοιπόρος Παύλος κηρύττει στην Ελλάδα</p> <p>Η πορεία του Αποστόλου Παύλου από την Τρωάδα στην Αθήνα, και το έργο του (Ίδρυση Εκκλησιών – Διάλογος με Εκκλησίες και Επιστολές)</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Καταγράφουν τα ονόματα των ελληνικών πόλεων, των οποίων οι κάτοικοι έλαβαν επιστολές από τον Απόστολο Παύλο (Γεωγραφία)</p>
<p>Να κατανοήσουν ότι ο Απόστολος Παύλος ήταν ένας ακούρατος οδοιπόρος, που έμεινε μέχρι τέλος πιστός στην αποστολή του παρά τους κινδύνους που αντιμετώπισε.</p>	<p>Η μαρτυρική πορεία του Παύλου από τα Ιεροσόλυμα στη Ρώμη</p> <p>Η πορεία του Αποστόλου Παύλου (Καισάρεια, Ιεροσόλυμα, Μελίτη, Ρώμη)</p> <p>Το Μαρτύριο του Παύλου</p> <p>Πηγή: Πραξ 16, 9-10</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Μελέτη εικόνας του Απ. Παύλου</p>
<p>Να γνωρίσουν πώς ο Άγιος Ιγνάτιος, ακολουθώντας τα ίχνη του Χριστού και του Αποστόλου Παύλου, βάδισε άφοβα μέχρι το μαρτύριο.</p>	<p>Δρόμος πίστης και θυσίας: Άγιος Ιγνάντιος</p> <p>Η ζωή και το μαρτύριο του Αγίου Ιγνατίου</p> <p>Γιατί ο Άγιος Ιγνάτιος ονομάστηκε Θεοφόρος</p> <p>(1 ώρα)</p>	
<p>Να κατανοήσουν ότι στην πορεία της ζωής μας έχουμε τους Αγίους φίλους και συμπαραστάτες.</p>	<p>Ο Άγιος Χριστόφορος</p> <p>Ο βίος του Αγίου Χριστόφορου</p> <p>Γιατί ονομάστηκε Χριστόφορος</p> <p>(1 ώρα)</p>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Συνεχίζουμε όλοι μαζί		
<p>Να πληροφορηθούν και να συνειδητοποιήσουν ότι ο ναός είναι το ζωτικό κέντρο συνάντησης των πιστών και να δικαιολογήσουν γιατί ο εκκλησιασμός είναι αναγκαίος για την ενίσχυση του καθενός στην κοινή του πορεία με τους άλλους.</p>	<p>Αδελφωμένοι την Κυριακή στην εκκλησία</p> <p>Ο ναός είναι κέντρο σύναξης των πιστών της Εκκλησιαστικής κοινότητας (επικοινωνία, λειτουργική ζωή, πνευματική οικοδομή και ενίσχυση για την πορεία τους στη ζωή)</p> <p>Πηγή: Λειτουργικοί στίχοι σχετικοί με τα παραπάνω</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Μαθητικοί εκκλησιασμοί με σχετική προετοιμασία ώστε να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά όσα επεξεργάστηκαν στο περιεχόμενο</p>
<p>Να επισημάνουν τον ρόλο του παιδιού στην ενοριακή ζωή και τις αγαθές συνέπειες στη ζωή του χριστιανού ως ενεργού ενορίτη.</p>	<p>Από μικρό παιδί στην εκκλησία και στην Ενορία</p> <p>Ένας ενοριακός επίτροπος αφηγείται:</p> <p>Ο ρόλος του από παιδί για την καλή λειτουργία και ευταξία στο ναό και τις δραστηριότητες της Ενορίας</p> <p>Προσωπικά βιώματα: χαρούμενες στιγμές, λυπηρά γεγονότα, λαμπρότητα στις μεγάλες γιορτές, κατάνυξη από τις Ακολουθίες της Μ. Εβδομάδας</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Αγόρια που συμμετέχουν στη Θ. Λατρεία καταθέτουν τις εμπειρίες τους</p>
<p>Να είναι σε θέση να επισημάνουν τι φανερώνουν και τι μας υπενθυμίζουν τα ξωκλήσια με τα οποία είναι γεμάτη η πατρίδα μας.</p>	<p>Εκδρομή στο ξωκλήσι</p> <p>Τα ξωκλήσια ως τόποι πνευματικής ενίσχυσης</p> <p>Τα ξωκλήσια δείχνουν τη ζωντανή πίστη και σχέση του λαού με τον Θεό και τους Αγίους του</p> <p>(1 ώρα)</p>	<p>Συγκεντρώνουν φωτογραφίες και υλικό από ξωκλήσια</p>
<p>Να επισημάνουν για ποιους λόγους η προσκυνηματική επίσκεψη στο μοναστήρι είναι σημαντική για τη συνέχιση της πορείας της ζωής μας.</p>	<p>Προσκυνηματική επίσκεψη στο μοναστήρι</p> <p>Τα μοναστήρια κρύβουν θησαυρούς ιστορίας, τέχνης και ζωής</p> <p>Προσφέρουν ένα επιμελημένο και ορθό τρόπο τέλεσης της Θ. Λατρείας</p> <p>Προσκύνημα στο Άγιον Όρος</p>	<p>Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν στοιχεία για μοναστήρια που συνδέονται με την Ιστορία του Γένους (Ιστορία, Γεωγραφία)</p>

	Τα μοναστήρια των Μετεώρων (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Στην πορεία ξεπερνάμε τα εμπόδια		
Να δείξουν με παραδείγματα ότι ο Χριστός αγαπά τον καθένα μας ξεχωριστά και φροντίζει για όλους, και ιδιαίτερα γι' αυτόν που χάνει τον δρόμο του.	<i>Αναζητώντας το χαμένο πρόβατο</i> Η παραβολή του «απολωλότος» προβάτου (Λκ 15, 1-7) (1 ώρα)	
Να εξηγήσουν γιατί ενώ αρκετοί άνθρωποι γνωρίζουν τον δρόμο που υπέδειξε ο Χριστός, δεν τον ακολουθούν.	<i>Ο Χριστός του έδειξε τον σωστό δρόμο, όμως αυτός...</i> Η συνάντηση του Ιησού με τον πλούσιο νέο (Μκ 10, 17-22) (1 ώρα)	
Να διακρίνουν τους ανθρώπους που προσπαθούν να τους απομακρύνουν από τον δρόμο του Θεού και να επισημάνουν κατάλληλους χειρισμούς για να μπορέσουν να τους αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά.	<i>Αγκάθια στο δρόμο: Η παραβολή των ζιζανίων</i> Η παραβολή των ζιζανίων (από μτφρ.) (Μτ 13, 24-30) Στη ζωή, εκτός από καλοπροαίρετους ανθρώπους, υπάρχουν και κακοπροαίρετοι που ενεργούν σε βάρος της ζωής των άλλων (1 ώρα)	
Να δικαιολογήσουν, γιατί τα μικρά λάθη, όταν δεν διορθώνονται, γίνονται μεγάλα και δημιουργούν σοβαρά εμπόδια στην πορεία της ζωής που έδειξε ο Χριστός.	<i>Τα μικρά λάθη γίνονται μεγάλα</i> Ο εθισμός στην τήρηση των εντολών του Θεού προστατεύει τον άνθρωπο από μεγάλα λάθη του (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ Η Εκκλησία πορεύεται σε όλον τον κόσμο		
Να αντιληφθούν ότι πρώτοι οι Απόστολοι εφάρμοσαν την εντολή του Χριστού και το έργο αυτό συνεχίζεται μέχρι σήμερα από τους χριστιανούς.	<i>Πορευθείτε σε όλα τα έθνη</i> Η ιεραποστολική δράση των Αποστόλων Μτ 28, 16-20 Οι ιεραπόστολοι Αιδέσιος και Φρουμέντιος (1 ώρα)	
Να αντιληφθούν ότι μέσα από την ιεραποστολή του Κυρίλλου και του Μεθοδίου μπόρεσαν οι σλαβικοί λαοί να γνωρίσουν τον δρόμο του Χριστού, διατηρώντας την πολιτισμική τους ταυτότητα.	<i>Κύριλλος και Μεθόδιος: Ιεραπόστολοι στους σλαβικούς λαούς</i> Η ζωή και το έργο του Κυρίλλου και του Μεθοδίου Χάρτης χωρών όπου έδρασαν (1 ώρα)	
Να πληροφορηθούν ότι οι χριστιανικές κοινότητες που υπάρχουν στις μεγάλες χώρες της Ανατολής είναι έργο χριστιανών ιεραποστόλων από διάφορες χώρες.	<i>Ιεραποστολή στην Ανατολή</i> Οι χριστιανοί διαδίδουν τον Χριστιανισμό στην Ινδία, Κίνα, Ιαπωνία και Κορέα Η Ορθόδοξη κοινότητα της Σεούλ (1 ώρα)	Συλλογή φωτογραφιών από το περιοδικό «Πάντα τα Έθνη» για την Ορθόδοξη Κοινότητα της Σεούλ (Κορέα)
Να επισημάνουν ότι και οι σύγχρονοι ιεραπόστολοι εργάζονται με αυτοθυσία και αγάπη σε χώρες της Αφρικής, πέρα από διακρίσεις χρώματος και φυλής.	<i>Η ορθόδοξη ιεραποστολή στην Αφρική σήμερα</i> Η ανακάλυψη της Ορθοδοξίας στην Αφρική από αυτόχθονες Η ιεραποστολική δράση στην Ουγκάντα και Κένυα Η συμβολή Ελλάδας και Κύπρου στις προσπάθειες της ιεραποστολής (2 ώρες)	Συγκεντρώνουν υλικό από διάφορα ιεραποστολικά περιοδικά για την Ορθόδοξη ιεραποστολή στην Αφρική
Να πληροφορηθούν ότι η Εκκλησία προσεύχεται για την ενότητα όλων των ανθρώπων.	<i>Εργαζόμαστε για την ενότητα όλων</i> Το αίτημα της Εκκλησίας για την ενότητα όλων	Συντάσσουν επιστολή σε κάποιον Οργανισμό εκθέτοντας τις σκέψεις

των ανθρώπων. Να αντιληφθούν πόσο δύσκολη είναι η επίτευξη της ενότητας μεταξύ των ανθρώπων, αλλά και πόσο αναγκαία η συμβολή του καθενός μας προκειμένου αυτή να γίνει πραγματικότητα στη ζωή μας.	Οι «Γιατροί χωρίς Σύνορα» Το έργο της Unesco Πρόσφατες εμπειρίες αλληλοβοήθειας και αλληλοσυμπαραστάσης των λαών (σεισμοί, φυσικές καταστροφές) (1 ώρα)	τους (Γλώσσα) Καταγράφουν περιπτώσεις αλληλοβοήθειας λαών που ανήκουν σε διαφορετικές θρησκείες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ Επίκαιρα		
Να γνωρίσουν και να επισημάνουν πώς ο πρωτόκλητος μαθητής και Απόστολος του Χριστού βάδισε με συνέπεια τον δρόμο που έδειξε ο Δάσκαλός του.	<i>Ο Απόστολος Ανδρέας</i> Η ζωή, η δράση (στην Ελλάδα και στην Κύπρο) και το μαρτύριο του Αποστόλου Ανδρέα Ο Άγιος Ανδρέας προστάτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Εκκλησίας της Πάτρας (1 ώρα)	
Να επισημάνουν ότι για χάρη των ανθρώπων ο Ιησούς διώχθηκε ήδη από βρέφος.	<i>Ο Ιησούς διωκόμενος καταφεύγει στην Αίγυπτο</i> Διήγηση του σχετικού περιστατικού (Μτ 2, 13-15 και 19-23) Σύγχρονα γεγονότα δείχνουν ότι και σήμερα καταδιώκονται άδικα άνθρωποι κάθε ηλικίας (1 ώρα)	Διαβάζουν μερικά άρθρα από τη «Διακήρυξη δικαιωμάτων του παιδιού»
Να επισημάνουν τα ιδιαίτερα στοιχεία ενός άξιου Ιεράρχη.	<i>Ιωάννης ο Χρυσόστομος: Πορεία γεμάτη αγώνες</i> Η ζωή, το έργο και το μαρτυρικό τέλος του Ιωάννη του Χρυσοστόμου Μικρά αποσπάσματα από ομιλίες του (1 ώρα)	Μελέτη της εικόνας του
Να επισημάνουν γιατί στο Ευαγγέλιο γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη συμμετοχή των παιδιών κατά την υποδοχή του Χριστού στα Ιεροσόλυμα.	<i>Η υποδοχή του Χριστού στα Ιεροσόλυμα</i> Εξιτόρηση της εισόδου του Ιησού στα Ιεροσόλυμα με έμφαση στη συμμετοχή των παιδιών σ' αυτήν (Μτ 21, 15-16) Πατερικό κείμενο (1 ώρα)	Σχολιάζουν εικόνες, κείμενα λογοτεχνικά και λαογραφικά για τα ήθη και έθιμα της Κυριακής των Βαΐων (Λογοτεχνία, Γλώσσα, Εικαστικά)
Να γνωρίσουν τα γεγονότα της Σταύρωσης και της Ταφής του Χριστού και να επισημάνουν τη σύνδεση της Σταύρωσης με την προσδοκία της Ανάστασης	<i>Μ. Παρασκευή: Λύπη και προσδοκία χαράς</i> Η Αποκαθήλωση Η ημέρα της Μ. Παρασκευής Στίχοι από τον Επιτάφιο Θρήνο που προανακρούουν την Ανάσταση (2 ώρες)	Συγκεντρώνουν και συζητούν ήθη και έθιμα της Μ. Παρασκευής

ΤΑΞΗ Ε΄

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Οι αγώνες στη ζωή μας		
Οι μαθητές επιδιώκεται: Να αιτιολογήσουν γιατί ο αγώνας του χριστιανού σε κάθε τομέα της ζωής, και επομένως και στο σχολείο, προϋποθέτει τήρηση κανόνων, δίνει νόημα στη ζωή και γι' αυτό αξίζει να συμμετέχουμε σ' αυτόν.	<i>Ο αγώνας στο σχολείο</i> Αθλητικοί αγώνες και πολιτιστικές δραστηριότητες Παίζω, συμμετέχω, συναγωνίζομαι Α Τιμ 6, 12, πατερικό κείμενο (1 ώρα)	Καταγράφουν τους κανόνες διεξαγωγής μιας πολιτιστικής εκδήλωσης στο σχολείο και ελέγχουν, μετά το τέλος της, αν αυτοί τηρήθηκαν
Να είναι σε θέση να εξηγήσουν γιατί η ελπίδα, η αισιοδοξία και το	<i>Αγωνιζόμαστε με χαρούμενη διάθεση</i>	Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν λογοτεχνικά

θάρος του χριστιανού αποτελούν βασικά στοιχεία αντιμετώπισης των δυσκολιών και συνέχισης του αγώνα.	Το ναυάγιο του Απ. Παύλου – Η στάση του (Πραξ 27, 13-44) Η αφήγηση του Αγ. Ιωάννου του Χρυσοστόμου (1 ώρα)	κείμενα και άρθρα από εφημερίδες με επιτυχείς δράσεις ανθρώπων με προβλήματα
Να επισημάνουν τρόπους με τους οποίους ο Χριστός ετοίμασε τους μαθητές του για τον αγώνα τους μέσα στην ανθρώπινη κοινωνία.	Οι μαθητές του Χριστού προετοιμάζονται για αγώνες Ο Χριστός δεν αγωνίστηκε μόνος του, αλλά κάλεσε κοντά του τους Αποστόλους, τους οποίους προετοίμασε για τη συνέχιση του αγώνα Μκ 1, 16-20. Μτ 10, 5-28 (επιλογή στίχων) (1 ώρα)	
Να αιτιολογήσουν γιατί η προτροπή του Χριστού «αγαπάτε αλλήλους» αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχία του αγώνα.	Αγώνας με τη δύναμη της αγάπης Ο Χριστός δίδαξε έναν εντελώς καινούργιο τρόπο αγώνα, την αγάπη. Αγάπη και ευσπλαχνία ακόμη και προς τους εχθρούς Μτ 5, 43-48. Α Κορ 13, 1-8 και 13 Πατερικό κείμενο (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία και φωτογραφικό υλικό ομάδων με κοινωνική δράση
Να γνωρίσουν γιατί η υπομονή και επιμονή του πιστού είναι βασικά στοιχεία για την αντιμετώπιση των δυσκολιών.	Επιμονή και υπομονή στον αγώνα Τα περιστατικά της θεραπείας των παραλυτικών της Καπερναούμ και της Βηθεσδά Παραδείγματα από τη σύγχρονη ζωή (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία και συζητούν για την Έλεν Κέλλερ και τους Παραολυμπιακούς αγώνες (Φυσική αγωγή)
Να κατανοήσουν γιατί η συμμετοχή όλων στα αγαθά της ζωής, όπως διδάσκει το Ευαγγέλιο, κάνει τη ζωή μας πιο ανθρώπινη.	Αγώνας να μοιραζόμαστε τα αγαθά μας με τους άλλους Η παραβολή του άφρονα πλουσίου Η κοινοβιακή ζωή των πρώτων χριστιανών Κείμενα: Λκ 24, 1-53. Πραξ 2, 42-47. (1 ώρα)	Περιγράφουν τη λειτουργία ενός ενοριακού συσσιτίου
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Αγωνιστές και Μάρτυρες		
Να επισημάνουν, με συγκεκριμένα παραδείγματα, τους τρόπους με τους οποίους οι Απόστολοι κλήθηκαν να συνεχίσουν το έργο του Χριστού.	Οι Απόστολοι συνεχίζουν τον αγώνα του Χριστού Εμφανίσεις του Χριστού στους μαθητές Αποστολή του Παρακλήτου (υπόσχεση) Κείμενα: Μτ 28, 16-20. Πραξ 1, 1-9 (1 ώρα)	Μελετούν το χάρτη που παρουσιάζονται οι περιοχές που έδρασαν οι Απόστολοι
Να επισημάνουν τα στοιχεία τα οποία ανέδειξαν τον πρωτομάρτυρα Στέφανο κορυφαία αγωνιστική μορφή για τους χριστιανούς σε όλο τον κόσμο.	Ο Στέφανος: Πρωταγωνιστής και Πρωτομάρτυρας Η ζωή και το μαρτύριο του πρωτομάρτυρα Στεφάνου Ο τρόπος εκλογής του Κείμενο (επιλογή στίχων και περιληπτικά): Πραξ κεφ. 6 και 7 (1 ώρα)	
Να επισημάνουν τα στοιχεία που βοήθησαν τους Σαράντα Μάρτυρες να αγωνιστούν μέχρι το τέλος.	Οι Άγιοι Σαράντα Μάρτυρες Εισαγωγικό κείμενο σχετικό με το πλήθος των μαρτύρων Το μαρτύριο των Σαράντα Μαρτύρων (1 ώρα)	Αναδιηγούνται το μαρτύριο και σχολιάζουν τη συμπεριφορά του φρουρού, που πίστεψε και μαρτύρησε μαζί με τους Σαράντα
Να γνωρίσουν τη μεγάλη μορφή της Αγ. Αικατερίνης και να επισημάνουν ότι από την ποιότητα του αγώνα των χριστιανών μπορούν να	Μαρτύριο με εκπληκτική κατάληξη Η ζωή και το μαρτύριο της Αγ. Αικατερίνης	Συγκεντρώνουν πληροφορίες και εικόνες από το μοναστήρι της Αγ. Αικατερίνης στο Σινά

προκύψουν αποτελέσματα.	εκπληκτικά	Η μεταστροφή πολλών μετά το μαρτύριο της Αγ. Αικατερίνης Η Αγ. Αικατερίνη και το μοναστήρι της στο Σινά Το απολυτίκιο στο πρωτότυπο και σε μετάφραση <i>(1 ώρα)</i>	Διαβάζουν όλοι μαζί το απολυτίκιο από το πρωτότυπο
Να εκτιμήσουν τον ηρωισμό και την αγωνιστικότητα των Μαρτύρων της Εκκλησίας και να εξηγήσουν γιατί σ' αυτόν τον αγώνα μπορούν να μετέχουν όλοι, ακόμα και μικρά παιδιά.		<i>Ένας νέος και τρία παιδιά Μάρτυρες:</i> 1. <i>Μάμας και Κυριάκος</i> 2. <i>Ακυλίνα και Ταρσίζιος</i> Ο βίος και το μαρτύριό τους <i>(2 ώρες)</i>	Γράφουν και απευθύνουν σε έναν από τους τέσσερις λίγα λόγια – ό,τι αισθάνονται
Να γνωρίσουν τη ζωή και τη θυσία ορισμένων Νεομαρτύρων και να κατανοήσουν ότι ο αγώνας και η θυσία για τη χριστιανική πίστη και ζωή συνεχίστηκαν και στα μεταγενέστερα χρόνια.		<i>Νεομάρτυρες</i> Χαρακτηριστικές περιπτώσεις Νεομαρτύρων: α) από την Τουρκοκρατία, β) ιεραποστόλων από την Αφρική <i>(1 ώρα)</i>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Αγώνας για την αλλαγή του εαυτού μας			
Αφού μελετήσουν το θαύμα, να είναι σε θέση να εντοπίσουν τα στοιχεία εκείνα που συνθέτουν τη ριζική αλλαγή του αλλοτριωμένου ανθρώπου μετά τη συνάντησή του με τον Ιησού Χριστό.		<i>Ένας άνθρωπος αλλάζει ριζικά</i> Ο Ιησούς θεραπεύει τον δαιμονιζόμενο στα Γέργεσα Κείμενο: Μκ 5, 1-20 <i>(1 ώρα)</i>	
Να εξηγήσουν ότι με τον θείο φωτισμό μπορεί να αλλάξει κάθε άνθρωπος, όσο κακός κι αν είναι, αρκεί να έχει ανοιχτή την καρδιά του.		<i>Ο ληστής που έγινε Άγιος</i> Η μεταστροφή του ληστή στο Σταυρό Ύμνος από τον όρθρο της Μ. Παρασκευής «Τον ληστήν αυθημερόν ...» (πρωτότυπο και μετάφραση) <i>(1 ώρα)</i>	
Να κατανοήσουν ότι ο κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει σφάλματα, αλλά, με πρότυπα που παρουσιάζει το Ευαγγέλιο και η Εκκλησία, έχει τη δυνατότητα να τα διορθώσει, αρκεί να τα αναγνωρίσει και να μετανοήσει ειλικρινά.		<i>Τα λάθη μας διορθώνονται</i> Η άρνηση και η μετάνοια του Πέτρου (Μτ 26, 31-35 και 26, 69-75) Παράλληλο κείμενο για τον Ιούδα (Μτ 26, 14-16 και 27, 3-8) <i>(1 ώρα)</i>	
Να κατανοήσουν ότι το βασικότερο αντίκρισμα του εσωτερικά αναγεννημένου ανθρώπου είναι το να διακονεί τους άλλους.		<i>Ο Πατριάρχης Ιωάννης ο Ελεήμων</i> Η ζωή, η δράση και το κοινωνικό έργο του <i>(1 ώρα)</i>	Δημιουργούν λεξιλόγιο για την εξωτερική του εμφάνιση και για τον χαρακτήρα του
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Δημιουργώντας έναν όμορφο κόσμο			
Να γνωρίσουν έργα εκκλησιαστικής τέχνης, να ενδιαφερθούν γι' αυτά και να ανακαλύψουν κάποιο προσωπικό καλλιτεχνικό τους χάρισμα.		«Όλοι μπορούμε να κάνουμε όμορφα πράγματα» «Ο Θεός δημιούργησε έναν όμορφο κόσμο κι έβαλε μέσα στον άνθρωπο την αγάπη για την ομορφιά» Λόγια εικονογράφου σε μια τάξη αφού, πρώτα τους έδειξε στο εργαστήρι του πολλά εκκλησιαστικά καλλιτεχνήματα <i>(1 ώρα)</i>	Συζητούν για την ποικιλομορφία της Εκκλησιαστικής Τέχνης και δοκιμάζουν τις δυνατότητές τους ζωγραφίζοντας και χρωματίζοντας έναν σταυρό
Να εξοικειωθούν με τον ναό ως χώρο της χριστιανικής λατρείας και να κατανοήσουν τους συμβολισμούς των μερών του.		<i>Πώς είναι κτισμένη και διακοσμημένη μια εκκλησία</i> Ένας βυζαντινός αρχαιολόγος ξεναγεί τα παιδιά σ' ένα βυζαντινού τύπου ναό (αρχιτεκτονική, εσωτερικά μέρη με τους συμβολισμούς τους) <i>(1 ώρα)</i>	Σχέδιο εργασίας με θέμα: Τα μέρη του ναού και η εικονογράφησή τους (Εικαστικά, Ιστορία)

<p>Να εξηγήσουν γιατί η Αγία Σοφία στην Κων/πολη κατέχει ξεχωριστή θέση στη συνείδηση των Ορθόδοξων χριστιανών, ιδιαίτερα των Ελλήνων.</p>	<p><i>Αγία Σοφία: Ένα θαύμα τέχνης</i> Το ιστορικό της ανέγερσης και των εγκαινίων της Αγίας Σοφίας Αρχιτεκτονικές ιδιαιτερότητες – τρούλος απ' τον οποίο μπαίνει άπλετο φως Γεγονότα και μορφές που συνδέθηκαν με το ναό (1 ώρα)</p>	<p>Συλλέγουν φωτογραφίες και άλλο σχετικό υλικό για την Αγία Σοφία</p>
<p>Να έρθουν σε επαφή με τη βυζαντινή εικονογραφία και να επισημάνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.</p>	<p><i>Η ομορφιά και τα μυστικά μιας εικόνας</i> Δεύτερη επίσκεψη στο εργαστήρι του εικονογράφου. Περιήγηση στις εικόνες Ερμηνεία της εικόνας της «Γέννησης του Χριστού» (μουσείο Μεγ. Μετεώρου) (1 ώρα)</p>	<p>Συγκεντρώνουν φωτογραφίες βυζαντινών εικόνων της Γέννησης του Χριστού, διαφόρων τύπων</p>
<p>Να ασκηθούν στην ανάγνωση των εικόνων και στον τρόπο απόδοσης τιμής σ' αυτές.</p>	<p><i>«Διαβάζοντας» κι άλλες βυζαντινές εικόνες</i> Της Βάπτισης, της Μεταμόρφωσης, της Ανάστασης. Το μήνυμά τους και ο τρόπος ευλαβικής προσκύνησής τους (1 ώρα)</p>	<p>Παρατηρούν και σχολιάζουν εικόνες (χρώματα, σχήματα, έκφραση μορφών)</p>
<p>Να μάθουν να αναζητούν και να εντοπίζουν πρόσωπα και γεγονότα στις τοιχογραφίες.</p>	<p><i>Τοιχογραφίες που διηγούνται πολλά</i> Ξενάγηση σε τοιχογραφημένο ναό Οι εικονογραφικές ζώνες και τα θέματα των τοιχογραφιών (Βίβλος, βίοι Αγίων, γεγονότα από την εκκλησιαστική ιστορία) (1 ώρα)</p>	<p>Εκθέτουν σύντομα (προφορικά ή γραπτά) τι αισθάνονται και σκέφτονται βλέποντας τοιχογραφίες στην εκκλησία</p>
<p>Να έρθουν σε επαφή με την τεχνική των ψηφιδωτών, έτσι ώστε να είναι σε θέση να επισημάνουν τις ιδιαιτερότητές τους.</p>	<p><i>Ψηφιδωτά καλλιτεχνήματα</i> Το υλικό, ο τρόπος κατασκευής των ψηφιδωτών και το αισθητικό αποτέλεσμά τους (από αφήγηση ψηφιδογράφου) (1 ώρα)</p>	<p>Δημιουργούν ψηφιδωτές εικόνες, τοποθετώντας χάρτινες ή πλαστικές ψηφίδες σε σκίτσο</p>
<p>Να έρθουν σε επαφή με ιερά σκεύη και μικροτεχνήματα και να ανακαλύψουν ότι οι παραδοσιακοί καλλιτέχνες τα έκαναν όμορφα από αγάπη και σεβασμό.</p>	<p><i>Μικροτεχνήματα</i> Η διακόσμηση των ιερών σκευών με μικροτεχνήματα (δισκοπότηρα, σταυροί, καλύμματα Ευαγγελίων, λειψανοθήκες, καντήλια κ.ά.) (1 ώρα)</p>	
<p>Να κατανοήσουν τι εκφράζουμε με τους ύμνους και πώς αυτοί είναι απαραίτητο στοιχείο στη χριστιανική λατρεία.</p>	<p><i>Κατανυκτικοί ύμνοι και ψαλμοί</i> Η θέση των ύμνων στη λατρεία Είδη ύμνων και τρόποι ψαλμωδίας (8 ήχοι) (1 ώρα)</p>	<p>Ακούνε ύμνους της Θ. Λειτουργίας από CD ή κασέτες (π.χ. «Άγιος ο Θεός», «Σε υμνούμεν», «Είδομεν το φως» κ.ά.)</p>
<p>Να κατανοήσουν γιατί ο Ρωμανός εκτιμάται ως ανεπανάληπτος εκκλησιαστικός ποιητής και μελωδός και να γνωρίσουν τι του οφείλουν οι χριστιανοί όλων των εποχών.</p>	<p><i>Ρωμανός ο Μελωδός, μεγάλος υμνογράφος</i> Ο βίος, το έργο και τα χαρακτηριστικά των ύμνων του Ρωμανού του Μελωδού Παράθεση ύμνων σε πρωτότυπο και μετάφραση (1 ώρα)</p>	<p>Ακούνε έναν ύμνο του Ρωμανού του Μελωδού</p>
<p>Να γνωρίσουν τη ζωή και το έργο της Κασσιανής και να επισημάνουν τους λόγους για τους οποίους τιμάται ιδιαίτερα.</p>	<p><i>Κασσιανή, η μοναδική βυζαντινή υμνογράφος</i> Η ζωή και το ποιητικό-μελωδικό έργο της Κασσιανής Το τροπάριο «Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις» (1 ώρα)</p>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Αγώνες για έναν κόσμο ανθρωπινότερο		
<p>Να ενστερνιστούν ότι ο έμπρακτος</p>	<p><i>Αγώνες για να προστατέψουμε το περιβάλλον</i></p>	<p>Συγκεντρώνουν</p>

σεβασμός στο περιβάλλον και η προστασία του αποτελούν βασική υποχρέωση του χριστιανού και κάθε ανθρώπου.	(πλάση) Η μόλυνση και καταστροφή του περιβάλλοντος Όλοι είμαστε υπεύθυνοι κατά διάφορον τρόπο για τη μόλυνση του περιβάλλοντος Τι πρέπει να κάνουμε για την προστασία του περιβάλλοντος Κείμενο: Γεν 1, 28 (1 ώρα)	φωτογραφίες και άρθρα με θέματα που αφορούν τους κινδύνους που διατρέχει το περιβάλλον και τα σχολιάζουν (Φυσική, Χημεία, Εικαστικά, Γλώσσα)
Να αντιληφθούν γιατί η αδικία, προσωπική και κοινωνική, αποτελεί απανθρωπιά και γιατί ο αγώνας για τη δικαιοσύνη, όπως διδάσκεται από τον Χριστιανισμό, αποτελεί χρέος όλων μας.	Αγώνες για τη δικαιοσύνη Οι έννοιες «αδικία» και «δικαιοσύνη» σε σύντομα πατερικά κείμενα (π.χ. του Μ. Βασιλείου) Το παράδειγμα του πάστορα Μάρτιν Λούθερ Κινγκ για ίσα δικαιώματα Επιστολή Ιακώβου (5, 4-6) (1 ώρα)	Συντάσσουν μια επιστολή προς τον υπουργό Δικαιοσύνης για ζητήματα αδικίας, που παρατηρούν σε βάρος αδυνάμων, ξένων και φτωχών ανθρώπων
Να κατανοήσουν τις αρνητικές συνέπειες του φαινομένου της πείνας. Να ευαισθητοποιηθούν και να προτείνουν έμπρακτους τρόπους βοήθειας.	Πολλά παιδιά πεθαίνουν από πείνα κάθε μέρα Ο Θεός έδωσε τα αγαθά του για όλους. Για την πείνα στον κόσμο σήμερα ευθύνονται ασυνείδητοι άνθρωποι Παρά την προσπάθεια Διεθνών Οργανισμών, όπως π.χ. της UNESCO, για εξάλειψη της πείνας, το πρόβλημα παραμένει οξύ. Εμείς τι μπορούμε να κάνουμε; (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία για την πείνα και το θάνατο που κυριαρχούν σε διάφορες περιοχές της γης
Να κατανοήσουν ότι ο Χριστός είναι το τέλει πρότυπο της ειρήνης. Να συνειδητοποιήσουν ότι οι αγώνες για την ειρήνη είναι χρέος όλων μας και ότι ειρήνη χωρίς δικαιοσύνη είναι ακατόρθωτη.	Αγωνιζόμαστε για την ειρήνη Αν και γίνονται προσπάθειες για επικράτηση της ειρήνης, οι πόλεμοι συνεχίζονται Ειρήνη και δικαιοσύνη Ο Χριστός, πρότυπο της ειρήνης Επιλογή λόγων του Ιησού, των Αποστόλων, των Προφητών και Πατερικό κείμενο για την ειρήνη (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν εικόνες από ειρηνικές και πολεμικές σκηνές Συζητούν για περιπτώσεις θρησκευτικών πολέμων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' Επίκαιρα		
Να κατανοήσουν γιατί ο άγιος Δημήτριος υπήρξε και παραμένει στη θύμηση των πιστών ένας αγαπημένος και αξιομνημόνευτος χριστιανός αγωνιστής.	Ο Μεγαλομάρτυρας Δημήτριος Η ζωή και δράση του Αγίου Δημητρίου «Τα Δημήτρια» στη Θεσσαλονίκη παλαιότερα και σήμερα Ο ναός του Αγίου Δημητρίου Θεσ/νίκης και τα πλήθη των προσκυνητών απ' όλο τον κόσμο (1 ώρα)	
Να εντοπίσουν και να αιτιολογήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας του Μεγάλου Βασιλείου για τα οποία τιμάται βαθιά από ολόκληρη τη Χριστιανοσύνη.	Ο Μέγας Βασίλειος Σπουδές και μόρφωση, συγγραφικό έργο, πολυειδείς αγώνες, προωθημένες κοινωνικές ιδέες και αποτελεσματική κοινωνική και εκπαιδευτική δράση Ένα κείμενό του (1 ώρα)	
Να αναφέρουν τρόπους με τους οποίους η Μεγάλη Σαρακοστή μάς προετοιμάζει για να ζήσουμε βαθύτερα τον εορτασμό του Πάσχα.	Μεγάλη Σαρακοστή: Προετοιμασία για το Πάσχα Οι ιερές ακολουθίες (Χαιρετισμοί, Προηγιασμένες, Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως) Η υμνολογία και τα Κυριακά αναγνώσματα, που μας προετοιμάζουν για το Πάσχα Το πραγματικό νόημα της νηστείας	Ανάγνωση και ερμηνεία χαρακτηριστικού εκκλησιαστικού ύμνου

	(1 ώρα)	
Να γνωρίσουν περιστατικά της ζωής και της δράσης του Αποστόλου Πέτρου και να δικαιολογήσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συγκροτούν την προσωπικότητά του.	Ο Απόστολος Πέτρος Η ζωή, η δράση και η προσωπικότητα του Αποστόλου Πέτρου (αυθόρμητος, αγωνιστής, ανήσυχος, ακούρατος, δυναμικός, ζηλωτής, ανθρώπινος κλπ.) Δείγματα από τις δύο επιστολές του (1 ώρα)	Επιλέγουν και σχολιάζουν σημεία από τις επιστολές του Αποστόλου Πέτρου

ΤΑΞΗ ΣΤ΄

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Η αναζήτηση και η φανέρωση της αλήθειας		
Οι μαθητές επιδιώκεται: Να γνωρίσουν τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι αναζητούσαν την αλήθεια, δηλ. την απάντηση σε σημαντικά ερωτήματα σχετικά με το νόημα της ζωής, να επισημάνουν την αιτία αυτής της αναζήτησης και να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους.	<i>Πάντα οι άνθρωποι αναζητούν την αλήθεια</i> Τα βασικά ζητήματα της ζωής (ερωτήματα του τύπου: γιατί ζούμε; γιατί πεθαίνουμε; τι γίνεται μετά τον θάνατο;) Απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα μέσα από μύθους, φιλοσοφικά συστήματα, θρησκείες Ενδεικτικά κείμενα από μύθους ελληνικούς και ανατολικών λαών, φιλοσοφικά συστήματα, θρησκείες ανατολικές (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν και σχολιάζουν μύθους από την ελληνική και ανατολική μυθολογία με σχετικά θέματα
Να πληροφορηθούν ότι οι άνθρωποι έκαναν προσπάθειες να προσεγγίσουν την αλήθεια με σχετική μόνο επιτυχία, χωρίς όμως να φτάσουν στην πληρότητά της	<i>Η προσέγγιση της αλήθειας: Μια βασανιστική αλλά και συναρπαστική περιπλάνηση</i> Η προσέγγιση της αλήθειας από τραγικούς ποιητές και φιλοσόφους, από δασκάλους ανατολικών θρησκειών (Βούδας κ.ά.) «Η φλεγόμενη και μη καιομένη βάτος» (1 ώρα)	Αναζητούν τι είπε ο Σωκράτης για την αλήθεια
Να αντιληφθούν το πραγματικό νόημα της βαρυσήμαντης φράσης του Χριστού : «Εγώ είμαι η αλήθεια» και να επισημάνουν τρόπους με τους οποίους η αλήθεια αυτή γίνεται προσωπικό βίωμα για τον κάθε άνθρωπο.	<i>Ο Χριστός είπε : «Εγώ είμαι η αλήθεια» (Ιω 14, 6)</i> Η αλήθεια είναι: ζωή, διδασκαλία, δράση, το έργο και το πρόσωπο του Χριστού Οι μαθητές του Χριστού «ψηλάφισαν» κοντά του την αλήθεια (Α Ιω 1, 1-4) (1 ώρα)	
Να κατανοήσουν γιατί η πραγματική αλήθεια που αναζητά ο άνθρωπος δεν είναι θεωρίες αλλά ένα συγκεκριμένο Πρόσωπο, αρκεί κανείς να θελήσει να το συναντήσει.	<i>Μια συνάντηση με την Αλήθεια</i> Η συνάντηση του Χριστού με τους Φίλιππο και Ναθαναήλ Ο Χριστός είναι το πρόσωπο που ενσαρκώνει και συγκεκριμενοποιεί την αλήθεια· δεν είναι κάποιες θεωρίες (Ιω 1, 43-51) (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Η αλήθεια καταγράφεται		
Να κατανοήσουν γιατί το Ευαγγέλιο είναι η πρωταρχική και κορυφαία πηγή της χριστιανικής αλήθειας για τη ζωή, και η μελέτη του ο μόνος δρόμος για να γνωρίσει ο καθένας την αλήθεια της αυθεντικής ζωής, όπως τη δίδαξε ο Χριστός.	<i>Το Ευαγγέλιο: Το βιβλίο της αλήθειας</i> Η Καινή Διαθήκη: Στα Ευαγγέλια περιγράφεται η επίγεια ζωή και το έργο του Χριστού Στις Πράξεις των Αποστόλων η ζωή και δράση των Αποστόλων και η ίδρυση και ζωή των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων	Εξοικειώνονται με τη χρήση της Αγίας Γραφής

	Οι Επιστολές του Παύλου και άλλων Αποστόλων απευθύνονται σε συγκεκριμένα πρόσωπα και κοινότητες Η Αποκάλυψη του Ιωάννη, βιβλίο προφητικό (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν μια μεγάλη μορφή της Π. Διαθήκης και να δικαιολογήσουν το χαρακτηρισμό του Ησαΐα ως προφήτη – ευαγγελιστή.	<i>Ησαΐας: Ο προφήτης που μίλησε για την Αλήθεια</i> Η ζωή του Προφήτη Ησαΐα, η διδασκαλία του και η πρόρρηση για τον ερχομό της Αλήθειας Χαρακτηριστικοί στίχοι σε μετάφραση από τις προφητείες του (1 ώρα)	Διερευνούν ονόματα άλλων Προφητών που απεικονίζονται στην εκκλησία (επίσκεψη στην εκκλησία)
Να γνωρίσουν χαρακτηριστικά αποσπάσματα από τους Ψαλμούς, να διαπιστώσουν ότι οι Ψαλμοί είναι ένα υπέροχο λογοτεχνικό είδος και να κατανοήσουν ότι οι Ψαλμοί εκφράζουν την αλήθεια για το Θεό και αποτελούν συνδετικό κρίκο με τους Ιουδαίους αλλά και τους χριστιανούς των άλλων Εκκλησιών.	<i>Ψαλμοί: Ποιήματα αναζήτησης και έκφρασης της αληθινής ζωής</i> Η αξία και η ομορφιά των Ψαλμών Οι Ψαλμοί στη Λατρεία Οι Ψαλμοί, συνδετικός κρίκος μεταξύ Χριστιανών και Ιουδαίων και μεταξύ των Χριστιανών όλων των Εκκλησιών Παράθεση στίχων από Ψαλμούς (πλούσιο υλικό) (1 ώρα)	Μαθαίνουν στίχους από τους Ψαλμούς, που τους αρέσουν Αναζητούν και διαβάζουν έναν Ψαλμό σε λογοτεχνική απόδοση (Λογοτεχνία, Γλώσσα)
Να γνωρίσουν τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιείται το Ευαγγέλιο στη θεία Λατρεία και να επισημάνουν πώς μέσα απ' αυτή τη χρήση συναντούμε κάθε φορά την Αλήθεια.	<i>Το βιβλίο της Αλήθειας στη θεία Λατρεία</i> Το Ευαγγέλιο πάντα τοποθετημένο πάνω στην Αγ. Τράπεζα και τι αυτό συμβολίζει Οι πιστοί ασπάζονται το Ευαγγέλιο Η ανάγνωση αποστολικών και ευαγγελικών περικοπών, σύμφωνα με το εορτολόγιο (1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ Αλήθειες που διδάξε ο Χριστός		
Να εξηγήσουν γιατί η Βασιλεία του Θεού (ο νέος τρόπος ζωής όπως τον φανέρωσε ο Χριστός) είναι πολύτιμος θησαυρός, που για να τον αποκτήσει κανείς, χρειάζονται αγώνας και θυσίες.	<i>Η αλήθεια είναι πολύτιμη</i> Η αναζήτηση των θησαυρών είναι παντοτινή και γοητευτική υπόθεση των ανθρώπων Τι είναι η «Βασιλεία του Θεού» Οι παραβολές του κρυμμένου θησαυρού και του πολύτιμου μαργαρίτη (Μτ 13, 44-46) (1 ώρα)	
Να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους ο Χριστός δικαιώνει μόνο τον Τελώνη και όχι και τον Φαρισαίο, παρόλο που και οι δύο εκτελούσαν το ίδιο θρησκευτικό καθήκον.	<i>Και οι δυο προσεύχονταν, αλλά...</i> Το κείμενο της παραβολής του Τελώνη και του Φαρισαίου (Λκ 18, 9-14) Και σήμερα παρατηρούνται συμπεριφορές όμοιες με τις των δύο τύπων της παραβολής (1 ώρα)	
Να αιτιολογήσουν γιατί πρέπει να συγχωρούμε τους άλλους, και μάλιστα απεριόριστα.	<i>Να συγχωρούμε τους άλλους</i> Η παραβολή του κακού δούλου (Μτ 18, 23-35 και 21-22) Ο Χριστός διδάξε και εφάρμοσε τη συγγνώμη (Μτ 6, 2 και 14) Ένα παράδειγμα συγχώρησης από τη ζωή ενός Αγίου (1 ώρα)	Καταθέτουν και συζητούν σχετικές εμπειρίες από την προσωπική τους ζωή
Να επισημάνουν τα δεινά που προκαλούνται από την κακή χρήση της γλώσσας, καθώς και την ανάγκη χαλιναγωγής της.	<i>Προσέχουμε πάντοτε όσα λέμε;</i> Περικοπή από την επιστολή του Ιακώβου (3, 1-12) Το μήνυμα της επιστολής για τη σημερινή ζωή	

	(1 ώρα)	
Να επισημάνουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του νέου τρόπου ζωής από τους Μακαρισμούς και να δικαιολογήσουν τον χαρακτηρισμό των ανθρώπων αυτών ως ευτυχισμένων.	<i>Η επί του Όρους Ομιλία</i> Τι είναι η επί του Όρους Ομιλία Γνωρίσματα των ανθρώπων της Βασιλείας του Θεού: Οι Μακαρισμοί (Μτ 5, 4-5, 7-9: πενθούντες, πραείς, ελεήμονες, καθαροί στην καρδιά, ειρηνοποιοί)	Καταγράφουν και σχολιάζουν τους Μακαρισμούς
	(1 ώρα)	
Να αιτιολογήσουν τη σημασία που έχει στον αγώνα της ζωής το να λέμε πάντα αλήθεια.	<i>Όταν λέμε πάντα την αλήθεια</i> Σενάριο με βιωματικό κείμενο με εμπειρίες παιδιών από την καθημερινή ζωή Η αλήθεια, η ευθύνη και η αξιοπιστία εξασφαλίζονται με τη συμμετοχή στη ζωή της Εκκλησίας Το ψέμα δυσχεραίνει τις σχέσεις των ανθρώπων και γκρεμίζει την εμπιστοσύνη (Μτ 5, 37)	Σχετικά παιχνίδια ρόλων
	(1 ώρα)	
Να κατανοήσουν τις συνέπειες της μιας ή της άλλης επιλογής στη ζωή μας.	<i>Χτίζουμε τη ζωή μας σε γερά θεμέλια</i> Η παραβολή του βράχου και της άμμου (Μτ 7, 24-27) Μεταφορά στη ζωή της πίστης Οι συνέπειες των επιλογών που κάνουμε στη ζωή μας	Ανάγνωση και σχολιασμός του ποιήματος του Ι. Πολέμη : «Στην πίστη πάνω στην ελπίδα»
	(1 ώρα)	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Ποιος αγρυπνά για την αλήθεια		
Να εξηγήσουν πώς η Εκκλησία αποτελεί Κιβωτό μέσα στην οποία φυλάσσεται η Αλήθεια.	<i>Η Εκκλησία ως κιβωτός φυλάει την αλήθεια</i> Η «Κιβωτός της Διαθήκης» Το σώμα της Εκκλησίας (κληρικοί και λαϊκοί) ως η σημερινή κιβωτός όπου φυλάσσεται, ερμηνεύεται και διδάσκεται η αλήθεια Ευθύνη του καθενός είναι να ενημερώνεται γι' αυτή την αλήθεια και να την ζει	
	(1 ώρα)	
Να είναι σε θέση να εξηγήσουν γιατί τα σχίσματα πλήττουν σοβαρά τη ζωή και την ενότητα των χριστιανών.	<i>Τα σχίσματα τραυματίζουν την ενότητα των χριστιανών</i> Τι είναι σχίσμα Σχίσματα εμφανίστηκαν στην πρώτη Εκκλησία αλλά και αργότερα (Κόρινθος: αγώνας του Παύλου για την ενότητα, σχισματικές τάσεις επί πατριάρχου Φωτίου, οριστικό σχίσμα Ανατολής-Δύσης) Σύγχρονες προσπάθειες για σταδιακή αναίρεση του Σχίσματος. 1978: άρση των Αναθεμάτων	
	(1 ώρα)	
Να αντιληφθούν γιατί οι αιρέσεις διαστρέφουν την ορθή διδασκαλία και δημιουργούν προβλήματα στη ζωή των πιστών.	<i>Οι αιρέσεις νοθεύουν την αλήθεια</i> Αιρέσεις και σχίσματα Δυο παραδείγματα αιρέσεων (π.χ. Αρειανισμός και Μονοφυσισμός) Η αντιμετώπιση των σύγχρονων αιρέσεων (α. βαθύτερη ενημέρωση, β. επαγρύπνηση)	Συγκεντρώνουν υλικό για σύγχρονες αιρέσεις και για τις μεθόδους θρησκευτικής προπαγάνδας που ακολουθούν
	(1 ώρα)	
Να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα και τη σημασία του θεσμού των Συνόδων για την	<i>Οι Σύνοδοι της Εκκλησίας μεριμνούν για τη διάσωση της χριστιανικής αλήθειας</i>	

αλήθεια και τη ζωή της Εκκλησίας.	<p>Η Σύνοδος είναι βασικός θεσμός της Εκκλησίας</p> <p>Τοπικές και Οικουμενικές Σύνοδοι</p> <p>Κριτήριο για θεμελιώδη θέματα πίστης: «Ό,τι πάντοτε, παντού και απ' όλους τους πιστούς γίνεται αποδεκτό»</p> <p>Πώς λειτούργησε η Δ' Οικουμενική Σύνοδος</p> <p>(1 ώρα)</p>	
Να κατανοήσουν ότι, όταν από εκδηλώσεις ευσεβείας λείπει η σωστή και θεμελιωμένη γνώση, τότε είναι δυνατόν να προκληθούν στην εκκλησιαστική κοινότητα περιπέτειες με βαρύ τίμημα.	<p><i>Η αποσαφήνιση της αλήθειας για τις εικόνες</i></p> <p>Οι εικόνες σήμερα στους ναούς και στα σπίτια</p> <p>Η αμφισβήτηση των εικόνων, βαθύτερη αιτία για τις δραματικές παραχές που ξέσπασαν στους κόλπους της Εκκλησίας</p> <p>Οι αποφάσεις της οικουμενικής Συνόδου του 787 και της Συνόδου του 843 για τις εικόνες</p> <p>Η Κυριακή της Ορθοδοξίας</p> <p>(1 ώρα)</p>	Συζητούν για τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, όταν ασπάζονται τις εικόνες
Να εξηγήσουν γιατί το Σύμβολο της Πίστεως το σέβονται, το μελετούν και το απαγγέλλουν σχεδόν όλοι οι χριστιανοί του κόσμου.	<p><i>Το Σύμβολο της Πίστεως: Βασικές αλήθειες με λίγα λόγια</i></p> <p>Ο χρόνος και ο τόπος σύνταξής του</p> <p>Τα δόγματα της Εκκλησίας</p> <p>Το περιεχόμενο των 12 άρθρων του</p> <p>(1 ώρα)</p>	Διαβάζουν και συζητούν για το Σύμβολο της Πίστεως και το μαθαίνουν απέξω
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ Ζώντας μαζί την αλήθεια		
Να κατανοήσουν πώς στην εκκλησιαστική κοινότητα βαθαίνουν οι σχέσεις των μελών της, όταν αυτά νιώθουν και συμπεριφέρονται ως αδέρφια.	<p><i>Στην Εκκλησία ζούμε την αδελφoσύνη</i></p> <p>Η έννοια της αδελφoσύνης είναι από τις τρυφερότερες για τους χριστιανούς</p> <p>Ακόμη και σήμερα οι χριστιανοί, κυρίως οι μοναχοί και κληρικοί, προσφωνούνται «αδελφοί»</p> <p>Ο Ιησούς αποκαλούσε τους μαθητές του και άλλους «αδελφούς» (Μτ 12, 46-50· 25, 40 και 45· 28, 10. Ιω 20, 17)</p> <p>Πώς αισθάνονται και πώς ενεργούν οι πιστοί όταν συναισθάνονται τους συγχριστιανούς τους ως αδέρφια</p> <p>Κείμενο από Πατέρα της Εκκλησίας</p> <p>(1 ώρα)</p>	
<p>Να αιτιολογήσουν, μέσα από βιβλικά κείμενα, γιατί η αλήθεια χαρακτηρίζεται ως φως.</p> <p>Να ασκηθούν λίγο ώστε βαθμηδόν να είναι σε θέση να μελετούν και άλλα σύμβολα που σχετίζονται με αλήθειες ζωής.</p>	<p><i>Η αλήθεια είναι φως</i></p> <p>Η θεραπεία του εκ γενετής τυφλού (Ιω 9, 1-38)</p> <p>Ο Χριστός λέγει για τον εαυτό του «Εγώ είμαι το φως του κόσμου» (Ιω 8, 12) και για τους μαθητές «εσείς είστε το φως για τον κόσμο» (Μτ 5, 14)</p> <p>Ψάλλουμε: «Δόξα Σοι τω δείξαντι το φως...», «Είδομεν το φως το αληθινόν», «Δεύτε λάβετε φως...» κ.λπ.</p> <p>(1 ώρα)</p>	Συζητούν τον τρόπο με τον οποίο οποίο «αντιμετωπίζεται» το φως από άλλες επιστήμες και τέχνες (Φυσική, Βιολογία, Χημεία, Λογοτεχνία, Λογοτεχνία Εικαστικά)
Να είναι σε θέση να εντοπίζουν χριστιανικές αλήθειες που εκφράζονται στους ύμνους του Όρθρου και του Εσπερινού.	<p><i>Η αλήθεια εκφράζεται με ύμνους στη Λατρεία</i></p> <p>Ένας διάλογος μεταξύ ιερέα και μαθητών για τον Όρθρο και τον Εσπερινό</p> <p>Αποσπάσματα ύμνων των δύο Ακολουθιών</p> <p>(1 ώρα)</p>	
Να κατανοήσουν πώς με τη συγγνώμη και τη συμφιλίωση οι σχέσεις των ανθρώπων σε όλους	<p><i>Μετανιώνω και συμφιλιώνομαι αληθινά</i></p> <p>Διάλογος για τη συγγνώμη «πριν δύσει ο ήλιος»</p>	

τους τομείς ζωής και έκφρασης αποκαθίστανται και βαθαίνουν.	Το Μυστήριο της μετανοίας (1 ώρα)	
Να αντιληφθούν ότι η Εκκλησία με το Ευχέλαιο δείχνει το ενδιαφέρον της για τον όλο άνθρωπο.	<i>Ευχέλαιο: Για την υγεία του σώματος και της ψυχής</i> Ο Ιησούς θεραπεύει τις σωματικές και ψυχικές ασθένειες Η επιστολή του Ιακώβου (5, 14-16) Πώς τελείται το Μυστήριο του Ευχελαίου και τι ελπίζουν και αναμένουν οι πιστοί από αυτό Απόσπασμα ευχής από την Ακολουθία του Ευχελαίου (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν στοιχεία για το λάδι ως θεραπευτικό μέσο. Παράδειγμα: Το λάδι στους αρχαίους ελληνικούς αγώνες (πάλη) (Ιστορία, Φυσική αγωγή)
Να είναι σε θέση να επισημάνουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ορθοδοξίας.	<i>Η Ορθοδοξία στην Ελλάδα</i> Τι είναι η Ορθοδοξία; Η Ορθοδοξία είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της χώρας μας, αλλά Ορθόδοξοι υπάρχουν και σε άλλες χώρες Η Ορθόδοξη πίστη και ζωή βασίζεται στη διδασκαλία του Χριστού και των Αποστόλων και στην συνολική Παράδοση της Εκκλησίας (1 ώρα)	
Να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης.	<i>Η Ορθόδοξη Παράδοση</i> Τα συγγράμματα των Πατέρων της Εκκλησίας και οι αποφάσεις των επτά Οικουμενικών Συνόδων Πλούσια Παράδοση: λατρευτικός πλούτος, υμνολογία, εκκλησιαστική τέχνη, ο χαρούμενος τρόπος γιορτασμού των χριστιανικών πανηγυριών (1 ώρα)	
Να επισημάνουν ότι η Ορθοδοξία αποτελεί συνεκτικό κρίκο και προωθεί την αποτελεσματικότερη επικοινωνία ανάμεσα σε μας και στους άλλους Ορθόδοξους λαούς.	<i>Γνωριμία με τους Ορθόδοξους άλλων χωρών</i> Ορθόδοξες χώρες στην Ευρώπη και οι πιστοί τους και σε άλλα μέρη του κόσμου Ορθόδοξοι και στην Ασία και Αφρική Η Ορθοδοξία αποτελεί συνδετικό κρίκο που συμβάλλει στην πολύπλευρη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των λαών Βοήθεια και αυθόρμητη υποστήριξη στους Ορθόδοξους λαούς που δοκιμάστηκαν τελευταίως (1 ώρα)	Διερευνούν και χρωματίζουν με το ίδιο χρώμα χώρες του κόσμου όπου υπάρχει σημαντικός αριθμός Ορθοδόξων
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' Ετερόδοξοι και αλλόθρησκοι		
Να έχουν μια πρώτη ευκαιρία γνωριμίας των Καθολικών χριστιανών και να μπορούν να επισημάνουν μερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους.	<i>Μια πρώτη γνωριμία με τους Καθολικούς χριστιανούς</i> Περιγραφή της κυριακάτικης θ. Λειτουργίας των Καθολικών. Εικονικός διάλογος μαθητών που ρωτούν για όσα τους ενδιαφέρουν και παίρνουν απαντήσεις για την εκκλησία και τα τελούμενα μέσα σ' αυτήν (1 ώρα)	Παρουσιάζουν και σχολιάζουν φωτογραφίες γνωστών Ρωμαιοκαθολικών ναών Ξεφυλλίζουν ένα άλμπουμ με φωτογραφίες στολισμένων αγίων Τραπεζών και ντυμένων με άμφια Καθολικών ιερέων
Να έχουν μια πρώτη γνωριμία με τους Ευαγγελικούς Χριστιανούς, ώστε να μπορούν στοιχειωδώς να επισημάνουν κάποια χαρακτηριστικά τους.	<i>Μια πρώτη γνωριμία με τους Ευαγγελικούς Χριστιανούς (Προτεστάντες)</i> Ένας Ευαγγελικός ιερέας (πάστορας) προβάλλει με βιντεοταινία το εσωτερικό του ναού του και την τέλεση μιας κυριακάτικης θ. Λειτουργίας	Παρακολουθούν και σχολιάζουν προβολή διαφανειών με ντυμένους με ράσα ή άμφια πάστορες και στολισμένες αγίες

	(1 ώρα)	Τράπεζες
Να γνωρίσουν από περιγραφή την ισραηλιτική λατρεία στη Συναγωγή και να ρίξουν έτσι μια πρώτη ματιά στην πραγματικότητα της σύγχρονης Ισραηλιτικής θρησκείας.	<i>Η λατρεία των Εβραίων στη Συναγωγή το Σάββατο</i> Ο Συμεών με τη Δεββώρα (συμμαθητές) συνοδευόμενοι από τον ραβίνο της κοινότητάς τους περιγράφουν και δείχνουν με αφίσες πώς είναι το εσωτερικό μιας Συναγωγής και πώς τελείται εκεί κάθε Σάββατο η λατρεία τους (1 ώρα)	Ζωγραφίζουν και χρωματίζουν μια επτάφωτη λυχνία με υπόκρουση έναν ψαλμό στα εβραϊκά Ξεφυλλίζουν μια Π. Διαθήκη σε εβραϊκή γλώσσα
Να γνωρίσουν από περιγραφή τη λατρεία των Μουσουλμάνων στο τζαμί και να αποκομίσουν κάποια εικόνα από τη σημερινή θρησκεία του Ισλάμ.	<i>Η προσευχή των Μουσουλμάνων στο τζαμί την Παρασκευή</i> Οι συμμαθητές Λεϊλά και Γιουσούφ με τον ιμάμη (ιεροδιδάσκαλο) της κοινότητάς τους περιγράφουν με προβολή διαφανειών πώς είναι ένα τζαμί εξωτερικά και εσωτερικά και πώς γίνεται εκεί η λατρευτική τους σύναξη κάθε Παρασκευή (1 ώρα)	Ξεφυλλίζουν ένα Κοράνιο σε Αραβική γλώσσα και ένα άλλο σε Ελληνική μετάφραση, ενώ ακούγεται η μελωδική ψαλμωδία ενός μουεζίνη
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ Επίκαιρα θέματα		
Να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν την ξεχωριστή θέση που έχει στη μνήμη και στην καρδιά των χριστιανών ο Γρηγόριος ο Θεολόγος.	<i>Γρηγόριος ο Θεολόγος</i> Ο βίος και η δράση του Γρηγορίου του Θεολόγου. Η προσωπικότητά του Το συγγραφικό έργο του (αποσπάσματα ποιημάτων του) Απόσπασμα από τον Επιτάφιο του στον Μ. Βασίλειο (1 ώρα)	Χρωματίζουν σε φωτοτυπία ολόσωμο σκίτσο του και γράφουν κάτω κάτι από τα λόγια του
Να δικαιολογήσουν γιατί ο Ακάθιστος Ύμνος είναι τόσο προσφιλής σε όλους τους Ορθοδόξους χριστιανούς.	<i>Ο Ακάθιστος Ύμνος</i> Οι ιστορικές συνθήκες κάτω από τις οποίες συντέθηκε ο Ακάθιστος Ύμνος Αισθητικές και ορισμένες θεολογικές αλήθειες, όπως π.χ. η ενανθρώπιση του Χριστού Η συμβολή της Παναγίας στο έργο της σωτηρίας (μεσιτεία) Παράθεση κάποιου ύμνου (στο πρωτότυπο και μτφρ.) (1 ώρα)	Διαβάζουν από το πρωτότυπο και τη μετάφραση χαρακτηριστικά τροπάρια από τον Ακάθιστο Ύμνο και τα σχολιάζουν
Να εξηγήσουν γιατί το Άγιον Όρος, αυτή η πανορθόδοξη πολιτεία ασκητικών αδελφοτήτων, είναι κέντρο πνευματικής και πολιτιστικής ακτινοβολίας.	<i>Το Άγιον Όρος</i> Οι πρώτες ασκητικές οικήσεις (Όσιος Αθανάσιος και Νικηφόρος Φωκάς) Οι μονές του Αγίου Όρους σήμερα, μέσα στη φυσική ομορφιά Η οργάνωση και η διοίκησή τους Η εμπειρία ενός προσκυνητή στο Άγιον Όρος (1 ώρα)	Συγκεντρώνουν εικαστικό και άλλο υλικό για τις μονές του Αγίου Όρους και συζητούν για τη σημασία της διάσωσης της θρησκευτικής κληρονομιάς
Με βάση τα στοιχεία ενός περιστατικού από τη ζωή του Κοσμά του Αιτωλού, να εξηγήσουν γιατί ο κόσμος αγάπησε και συνεχίζει να τιμά αυτόν τον δάσκαλο του Ευαγγελίου.	<i>Ένα περιστατικό από τη δράση του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού</i> Ο βίος και το έργο του «Πατροκοσμά» Η προσωπικότητά του Παράθεση στίχων του Κώστα Χωρεάνθη από τη ραψωδία του Σωκράτη Βενάρδου : «Κοσμάς ο Αιτωλός»: «Φώτισες, μοίρασες το δίκιο, λευτέρωσες / το σκλάβο του κορμιού και του μυαλού. / Δίδαξες, θαυματούργησες, μαρτύρησες / στο φως υψώθηκες του έργου του καλού» (1 ώρα)	Διαβάζουν και σχολιάζουν τους στίχους του Κ. Χωρεάνθη

Πρόσθετα διαθεματικά σχέδια εργασίας²

Θέμα: Η ιστορία της βυζαντινής εικόνας: Οι πρώτες εικόνες και η ανάγκη που οδήγησε στην καθιέρωσή τους. Η τεχνική κατασκευής των εικόνων. Η τιμή των εικόνων και η Εικονομαχία. Η διαφοροποίηση της εικόνας στην Ανατολική και τη Δυτική Εκκλησία. Τα είδη της βυζαντινής εικονογράφησης (τοιχογραφίες, ψηφιδωτά, μωσαϊκά, φορητές εικόνες). Οι συμβολικές μορφές στις εικόνες. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Αλληλεπίδραση, Μεταβολή εξέλιξη κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, την Αισθητική αγωγή, την Τεχνολογία.

Θέμα: Τα Χριστούγεννα: έθιμα και παραδόσεις από διαφορετικές περιοχές: Καταγραφή εθίμων και παραδόσεων από σχετικά λογοτεχνικά έργα. Καταγραφή και παρουσίαση χριστουγεννιάτικων τραγουδιών από διάφορα μέρη. Συγκέντρωση εικόνων της Γέννησης και περιγραφή τους. Συγκέντρωση βυζαντινών ύμνων της γιορτής των Χριστουγέννων, παρουσίαση και ερμηνεία. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Μεταβολή, Χώρος-χρόνος κ.λπ. **Προεκτάσεις** στην Ιστορία, την Αισθητική αγωγή, τη Γλώσσα, τη Λογοτεχνία, την Ιστορία.

Θέμα: Ο προστάτης Άγιος της ενορίας μας: Καταγραφή και παρουσίαση βιογραφικών στοιχείων για τον προστάτη Άγιο, θρύλοι και παραδόσεις. Καταγραφή και παρουσίαση στοιχείων για την ιστορία του ναού και τη σχέση της με την Τοπική Ιστορία. Φωτογράφιση των εικόνων και των ιερών κειμηλίων του ναού και δημιουργία σχετικού άλμπουμ. Σχεδιασμός όψεων, κατόψεων του ναού. Συγκέντρωση και ανάλυση των ύμνων της εορτής του Αγίου. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Εξέλιξη, Μεταβολή, Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά κ.λπ.. **Προεκτάσεις** στην Αισθητική αγωγή, τη Γλώσσα, την Ιστορία, την Τοπική Ιστορία, τα Μαθηματικά.

Θέμα: Το Ευαγγέλιο, μορφή και περιεχόμενο: Ανάγνωση περικοπών, καταγραφή λέξεων και εκφράσεων που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα. Οργάνωση επίσκεψης σε ένα ναό και εντοπισμός παραστάσεων που αναφέρονται σε συγκεκριμένες ευαγγελικές περικοπές. Συλλογή μικρογραφιών από Ευαγγελιστήρια, αναγνώριση των σκηνών και δημιουργία σχετικού άλμπουμ. **Διαθεματικές έννοιες:** Πολιτισμός, Παράδοση, Τέχνη, Χώρος-χρόνος, Ομοιότητα-διαφορά κ.λπ.. **Προεκτάσεις** στην Αισθητική αγωγή, τη Γλώσσα.

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Ειδικοί σκοποί

~~Με τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Γυμνάσιο, οι μαθητές επιδιώκεται:~~

~~Να ενημερωθούν για την υφή του θρησκευτικού φαινομένου.~~

~~Να γνωρίσουν ιδιαίτερα τον Χριστιανισμό, κατεξοχήν την Ορθοδοξία, μέσα από την Αγία Γραφή, τους Πατέρες και τη ζωντανή παράδοση της Εκκλησίας, και να τοποθετηθούν υπεύθυνα.~~

~~Να συνειδητοποιήσουν ότι ο Χριστιανισμός δίνει προτάσεις στον σύγχρονο κόσμο για τη συνοχή του, αλλά και για την ποιότητα της ζωής.~~

~~Να αξιοποιήσουν την προσφορά του μαθήματος, ώστε να συνειδητοποιήσουν τη δύναμη του μηνύματος του Ευαγγελίου και να καλλιεργήσουν το ήθος και την προσωπικότητά τους, να ευαισθητοποιηθούν απέναντι στον σύγχρονο κοινωνικό προβληματισμό και να βοηθηθούν να πάρουν έμπρακτα θέση.~~

~~Να αντιληφθούν ότι το αυθεντικό χριστιανικό μήνυμα είναι υπερφυλετικό, υπερεθνικό και οικουμενικό.~~

~~Να αντιληφθούν την πολυπολιτισμική, πολυφυλετική και πολυθρησκευτική δομή των σύγχρονων κοινωνιών.~~

~~Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη διαχριστιανικής και διαθρησκευτικής επικοινωνίας.~~

2. Στόχοι, Θεματικές ενότητες, Ενδεικτικές δραστηριότητες, Διαθεματικά σχέδια εργασίας

ΤΑΞΗ Α΄

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
~~Εισαγωγικά μαθήματα: Κρατώντας στα χέρια μας την Αγία Γραφή~~		
~~Οι μαθητές επιδιώκεται: Να συνειδητοποιήσουν ότι η Αγία Γραφή είναι το πιο πολυδιαβασμένο και γνωστό βιβλίο του κόσμου. Να γνωρίσουν την κεντρική θέση της~~	~~Γιατί μελετούμε τη Βίβλο; Η Παγκόσμια αναγνώριση της Βίβλου Η Βίβλος πηγή έμπνευσης για όλες τις τέχνες~~	~~Παρουσίαση και σχολιασμός έργων καλλιτεχνών με θέματα από τη Βίβλο (Εικαστικά) Συζήτηση γύρω από την~~

² Τα διαθεματικά αυτά σχέδια εργασίας μπορούν να συμπληρώσουν εναλλακτικά τις αναφερόμενες στο ΑΠΣ «ενδεικτικές διαθεματικές δραστηριότητες», για τις οποίες διατίθεται περίπου το 10% του διδακτικού χρόνου και ανταποκρίνονται σε όσα προτείνονται στην τρίτη στήλη του πίνακα του ΔΕΠΠΣ των Θρησκευτικών.